

## **VAKIFLARDA YÖNETİM ŞEKLİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ**

*The Modification of the Form of Management in Foundations*

***Sena BAŞPINAR***<sup>1</sup>

### **ÖZET**

Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan hukuki varlıklardır. Vakfın yönetim şekli, vakfedenin arzusuna göre şekillenir. Bu yönetim şekli, vakıf senedinde belirtilir ve vakıf kurulduktan sonra kural olarak değiştirilemez. Ancak, hayatın değişen koşulları karşısında, vakfın amacının korunması ve kurucu iradeye uygun şekilde varlığını sürdürebilmesi gerekir. İşte bu sebeple kanun koyucu, haklı sebeplerin varlığı durumunda, vakfın yönetim şeklinin değiştirilebileceğini öngörmüştür. Bu değişiklik; eski vakıflar bakımından 5737 sayılı Vakıflar Kanunu m. 14, yeni vakıflar bakımından ise 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 112/I gereğince gerçekleştirilir. Bu makalede, eski ve yeni vakıflar bağlamında, yönetim şekli değişikliği incelenmiştir. Bu değişikliğin şartları, hüküm ve sonuçları ortaya konulmuştur.

---

<sup>1</sup> Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Kayseri/Türkiye, sena\_baspinar@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0001-8529-1115.

Makale Geliş Tarihi:01.04.2020

Makale Kabul Tarihi:19.05.2020

**Anahtar Sözcükler:** Vakıf, Eski Vakıflar, Yeni Vakıflar, Vakıf Senedi, Yönetim Şeklinin Değiştirilmesi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 112/I, 5737 sayılı Vakıflar Kanunu m. 14.

### ABSTRACT

Foundations are legal entities constituted of natural or legal persons that dedicate assets for a specific and continual purpose. The intention of the founder is essential and determinative in the management of the foundation. This form of management is stated in the founding document and cannot be modified after establishment. However, in the presence of any alteration of the living conditions, the purpose of the foundation must be preserved and; the foundation must continue its existence under the founding will. For this reason, the legislator foresaw that the form of management of the foundation can be modified in the presence of justifiable reasons. This modification is fulfilled with the accordance of the Turkish Civil Code No. 4721, Art. 112 in the new foundations and the Foundations Law No. 5737, Art. 14 in the old foundations. In this article, the modification of the form of management has been examined in the context of old and new foundations. The terms, conditions, and consequences of this modification have been discussed.

**Keywords:** Foundation, The Old Foundations, The New Foundations, The Founding (Constitutive) Document of Foundation, The Modification of the Form of Management, Art. 112/I of Turkish Civil Code No. 4721, Art. 14 of Foundations Law No. 5737.

### GİRİŞ

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu<sup>2</sup> m. 101’de tanımlandığı üzere “*Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır.*”. Türk hukuk tarihinde önemli bir yeri olan vakıflar<sup>3</sup>, toplumsal hayatın çeşitli gereksinimleri-

<sup>2</sup> RG., 08.12.2001, S. 24607.

<sup>3</sup> Vakıf kurumunun İslam-Osmanlı hukukunda gelişimiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Hüseyin Hatemi, “Vakıf Kurumuna Hukuk Tarihi Açısından Genel Bir Bakış”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LV, S. 4, 1997, s. 114 vd.; Refik Korkusuz ve Ömer Ergün, “Hukuksal Boyutları ile Eski ve Yeni Vakıflar”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi*

nin karşılanması amacına hizmet eder ve vakfedenin yaşamından sonra da varlığını sürdürür. Bu sebeple vakıfların işlevsel bir yönetime sahip olmalarında hem vakıf tüzel kişiliğinin hem de toplumun menfaati vardır. Bunun için de hayatın değişen koşulları karşısında vakfın amacının korunması ve kurucu iradeye uygun şekilde varlığını sürdürebilmesi gerekir. İşte toplumsal hayatın getirdiği bu gerekliliği öngören kanun koyucu da kanuni şartların gerçekleşmesi durumunda vakıfların yönetim şeklinin değiştirilebileceğini öngörmüştür (TMK m. 112/I ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu<sup>4</sup> m. 14).

“*Vakıflarda Yönetim Şeklinin Değiştirilmesi*” olarak adlandırılan bu çalışmada konu hem eski hem de yeni vakıflar bağlamında incelenmiştir. Zira, 5737 sayılı VK’nın tanımlar başlıklı 3. maddesi vakıfları; “*mazbut, mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları ile yeni vakıflar*” şeklinde tanımlamaktadır. İlgili hükme göre “*yeni vakıflar*”, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi<sup>5</sup> ile 4721 sayılı TMK hükümlerine göre kurulan vakıflar iken; “*eski vakıflar*” ise 743 sayılı eMK’nın yürürlük tarihinden (4 Ekim 1926’dan) önce kurulmuş, mazbut, mülhak, cemaat ve esnaf vakıflarıdır. Bu anlamda çalışmamızın birinci bölümünde, vakfın organları ve yönetim şekli üzerinde durulurken; ikinci bölümünde ise eski ve yeni vakıflarda yönetim şeklinin değiştirilmesi incelenmiştir. Güncel uygulamada sıkça karşılaşılan yeni vakıflarda yönetim şekli değişikliğinin (TMK m. 112/I) şartları üzerinde kapsamlı bir inceleme yapılırken öğreti görüşlerine ve Yargıtay kararlarına da yer verilerek konu aydınlatılmaya çalışılmıştır.

## I. VAKFIN ORGANLARI VE YÖNETİM ŞEKLİ

Tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla fiil ehliyeti kazanır (TMK m. 49) ve bu ehliyetinden kaynaklanan yetkileri organları aracılığıyla kullanır (TMK m. 50). Bu sebeple kanun koyucu, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olan vakıflarda (5737 sayılı VK m. 4) bir yönetim organının bulunmasını zorunlu görmüştür (TMK m. 109)<sup>6</sup>. Bu yönetim

---

*Dergisi*, C. 12, S. 16 – 19, 2007, s. 77 vd. Ayrıca, İslam ve Osmanlı hukukunda vakıf hukuku hükümleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet **Akgündüz**, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, s. 79 vd.

<sup>4</sup> **RG.**, 27.02.2008, S. 26800.

<sup>5</sup> **RG.**, 04.04.1926, S. 339.

<sup>6</sup> Vakfın fiil ehliyetine sahip olması zorunlu organ olan yönetim organının bulunmasına bağlı olduğundan vakıf tüzel kişiliği bu organı oluşturamamış veya kaybetmişse fiil ehliyeti de or-

organının oluşturulması, çalışma usul ve şekli hususunda ana kriter ise vakfedenin vakıf senedine yansıttığı iradesidir<sup>7</sup>. Zira vakıflar hukukunda esas olan, vakfedenin iradesidir/arzusudur<sup>8</sup>. Bu anlamda vakfeden, vakıf yönetim organının

---

tadan kalkar. Örneğin, yönetim kurulunun çekilmesi ya da görevine son verilmesi halinde durum böyledir. Ancak bu sonuç, zorunlu organın kaybının geçici nitelikte olması halinde söz konusu olur. Vakfın fiil ehliyetinden yoksun olduğu bu süreçte, zorunlu organ oluşturulunca ya kadar, TMK m. 427/b. 4 gereğince sulh mahkemesi tarafından vakfın malvarlığının idaresi için kayyım atanarak ehliyetsizliğin giderilmesi mümkündür. Vakfın yönetim organının bulunmamasının süreklilik etmesi ise, kural olarak, vakfın sona ermesine yol açar. Bkz. Tufan Ögüz, *Türk Hukukunda Vakıf Tüzel Kişiliğinin Hukuki Esasları*, Beşir Kitabevi, İstanbul 2007, s. 74-75. Aynı yönde bkz. Bilge Öztan, *Tüzel Kişiler*, 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2001, s. 34; Ergun Özsunay, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul 1982, s. 73. Diğer taraftan, zorunlu organın mevcudiyetinin tüzel kişiliğin kazanılması açısından şart olduğu yönünde bkz. Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 208; Osman Açıkgöz, “Vakıf Yönetim Organının İbrası ve Uygulanacak Hükümlerin Tespiti”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı - Cevdet Yavuz'a Armağan*, C. 22, S. 3, 2016, s. 54.

<sup>7</sup> Metin İkişler ve Yasin Kurban, *Eski ve Yeni Vakıflar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 166; Ahmet Akman, *Eski Vakıflar Hukuku ve İdaresi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 268 ve 280-281.

<sup>8</sup> Ahmet İşeri, *Türk Medeni Kanununa Göre Vakıf (Tesis)*, Ankara 1968, s. 193. **Y. 18. HD.**, E. 2004/8309, K. 2004/10091, T. 27.12.2004: “*Vakıf hukukunda esas olan vakfın kuruluş senedine yansıyan kurucu iradenin -yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla- olduğu gibi korunması ve sürdürülmesidir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 25.02.2020. Vakfın tarihi gelişimine ve işlevine uygun şekilde kurulması yolunu kanuni güvenceye almak ve vakıfların dernekleşmesi önlenmek amacıyla TMK m. 101/III’de “*vakıflarda üyelik olmaz*” hükmü getirilmişti. Ancak Anayasa Mahkemesi, “*Anayasa’nın 33. maddesinde, herkese, önceden izin almaksızın dernek kurma, derneklere üye olma ya da üyelikten çıkma özgürlüğü tanınmıştır. Maddede vakıflara üyelik konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmemiş ancak son fıkrada, bu madde hükümlerinin vakıflarla ilgili olarak da uygulanacağı belirtilmiştir. Derneklerin ve vakıfların kuruluşları, amaçları, işlevleri, işleyişleri ve yönetimleri aynı değil ise de, Anayasa’nın 33. maddesinin birinci ve son fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, herkesin, vakıflara üye olma özgürlüğüne sahip olduğu anlaşılmaktadır.*” diyerek TMK m. 101/III hükmünü iptal etmiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 17.04.2008 T., 2005/14 E., 2008/92 sayılı Karar, **RG.**, 28.06.2008, S. 26920. Dolayısıyla vakıflara üyelik yolu bugün için açıktır. Vakıfların üye kabul etmesi ve vakfa üye olmak mümkündür. Hâl böyle olmakla birlikte, vakıfların mal topluluğu olduğu yönündeki hüküm ise varlığını sürdürmektedir (TMK m. 101/I). Öğretide savunulduğu üzere, mal topluluğu olarak vasıflandırılan bir tüzel kişiye üye olmak çelişkili bir hukuki durum ortaya çıkarmaktadır. Zira, böylece vakfın üye kabul etmesi ve bunun sonucunda oluşturulacak genel kurulun, vakıf senedinde değişiklik yapma imkânı ortaya çıkar. Bu durum ise kurucu iradeye saygısızlık anlamına gelir. Bu sebeple AYM’nin vermiş olduğu bu kararın vakıflar hukukunun özüne aykırı olduğu kanaatindeyiz. Aynı görüşte bkz. Osman Berat Gürzumar, “Türk Medeni Kanunu’nun “Vakıflarda üyelik olmaz.” Hükümünü İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararı Hakkında”, *Halûk Konuralp Anısına Armağan*, Ankara 2009, s. 539 vd.; Oğuz Sadık Aydos, “Vakfın Sona Ermesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 1, 2013, s. 131, dn. 1; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku - Cilt II: Kişiler Hukuku*, 18. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, s. 363-364. Bu anlamda, olması gereken hukuk açısından TMK’ya, derneklerle aynı yetkilerle donatılmış bir genel kurul ve genel kurul üyeliğinin vakıflarda

kaç kişiden oluşacağını serbestçe belirleyebilir<sup>9</sup>. Vakfın yönetim organı “kurul organ” şeklinde belirlenebileceği gibi, “fert organ” şeklinde de belirlenebilir<sup>10</sup>. Hatta vakfeden, bizzat kendisini de yönetici olarak tayin edebilir<sup>11</sup>. Uygulamada vakfın yönetim organı kurul şeklindeyse “yönetim kurulu”, “mütevelli heyeti”, “idare kurulu”, “idare heyeti”, “vakıf meclisi”, “yönetmenler kurulu” ya da “başkanlık divanı” gibi adlarla anılmakta iken; organ tek kişiden ibaretse “vakıf müdürü”, “mütevelli” ya da “yönetici”den söz edilmektedir<sup>12</sup>. Keza vakfeden, TMK m. 109 gereğince, gerekli gördüğü başka organlara da vakıf senedinde yer verebilir. Seçimlik organlar olarak isimlendirilen bu organlar uygulamada; “denetim kurulu”, “genel kurul”, “danışma kurulu”, “vakfedenler kurulu”, “kurucular kurulu”, “vakıf denetçileri”, “araştırma ve planlama kurulu” ve “uzmanlar kurulu” gibi adlarla anılmaktadır<sup>13</sup>.

Vakfın zorunlu organı olan yönetim organı, vakfın iradesini açıklar, bu hususta kararlar alır, içeride vakfı yönetir ve dışarıda temsil eder<sup>14</sup>. Vakıf senedinde aksi öngörülmedikçe, vakfın karar, yürütme ve temsil organı olarak işlev

---

olamayacağı şeklinde bir düzenleme getirilmesinin daha uygun olduğu yönünde bkz. Hüseyin **Hatemi**, *Kişiler Hukuku*, 6. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 124.

- <sup>9</sup> Ancak üye sayısının sabit bir şekilde ortaya konulması, değişkenlik arz etmemesi gerekir. Bkz. **İkizler** ve **Kurban**, s. 166. Bu hususta bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2003/4502, K. 2003/8734, T. 10.11.2003: “Vakıf senedinde öngörülen bu üç kişilik kurulun vakfın yönetimi ve gayesine uygun faaliyetlerde bulunabilmesi için yeterli görülmemesi nedeniyle üye sayısının artırılmasında yasal sakınca yok ise de istikrarın sağlanması bakımından bu sayının sabit tutulması, değişkenlik arz etmemesi gerekir. Şu halde senedin 14. maddesinde “yönetim kurulu en az üç en çok beş kişiden oluşur” biçimindeki değişikliğin uygulamada belirsizliğe, kargaşa ve kararsızlığa yol açacağı, gözetilmeden tesciline hükmedilmesi doğru görülmemiştir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 25.02.2020.
- <sup>10</sup> Jale G. **Akıpek**, Turgut **Akıntürk** ve Derya **Ateş**, *Türk Medenî Hukuku, Başlangıç Hükümleri – Kişiler Hukuku*, Yenilenmiş 15. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 688; Aydın **Zevkililer**, M. Beşir **Acarbey** ve K. Emre **Gökyayla**, *Medeni Hukuk*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 1999, s. 720; Teoman **Akünel**, *Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1988, s. 182; **İkizler** ve **Kurban**, s. 166; **Öztaş**, s. 128; **Akman**, s. 281.
- <sup>11</sup> **İşeri**, s. 148; **Öztaş**, s. 128; **Akıpek**, **Akıntürk** ve **Ateş**, s. 689; **Dural** ve **Öğüz**, s. 361. Nitekim Osmanlı hukukunda da vakıfların tek bir mütevellisi olabiliyordu. Bkz. **Hatemi**, *Kişiler*, s. 131-132.
- <sup>12</sup> Suat **Ballar**, *Yeni Vakıflar Hukuku I*, Der Yayınları, İstanbul 2020, s. 808 vd.; **İşeri**, s. 148. Aynı yönde bkz. Metin **İkizler**, “Vakıf Senedinde Değişikliğe Gidilmesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XI, S. 1-2, 2007, s. 181, dn. 40; **Akıpek**, **Akıntürk** ve **Ateş**, s. 688; **Zevkililer**, **Acarbey** ve **Gökyayla**, s. 720.
- <sup>13</sup> **Ballar**, s. 808-809; **İkizler** ve **Kurban**, s. 170-171; **Öztaş**, s. 131; **Dural** ve **Öğüz**, s. 363.
- <sup>14</sup> **İkizler** ve **Kurban**, s. 168; **Öztaş**, s. 129; **Akünel**, s. 181; **Akman**, s. 266-268 ve 283.

görür<sup>15</sup>. Ancak uygulamada vakfın karar organı mahiyetinde, genellikle “*mütevelli heyeti*” olarak adlandırılan, bir kurul belirlenmekte; yönetim organının görevi ise alınan kararları uygulama ve yürütmeye sınırlı hale gelmektedir<sup>16</sup>. Dolayısıyla, yönetim organına ait olması gereken birtakım yetkilerin vakıf senedinde belirlenmiş seçimlik organlara bırakılması mümkündür (TMK m. 109)<sup>17</sup>. Benzer şekilde, yönetim organının sahip olduğu temsil yetkisinin bu organın başkan ve yardımcılara veya yönetim organının belirleyeceği esaslar dahilinde üyelerden bir veya birkaçına hatta üçüncü bir kişiye devredilmesi de mümkündür (krş. TMK m. 85/II)<sup>18</sup>. Ancak, vakfın yönetim organının yetkileri-

<sup>15</sup> Mehmet Özgür **Avcı**, *Türk Medeni Kanununa Göre Vakıf Yönetim Organı*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 57; **Akünel**, s. 182; **Akman**, s. 268 ve 281; **Öğüz**, s. 70.

<sup>16</sup> **Akman**, s. 281; **Avcı**, s. 57. Uygulamada genellikle “*mütevelli heyeti*” adıyla oluşturulan organların yönetim organı mı yoksa dernek genel kurulu gibi bir karar organı olarak mı örgütlendiği, son tahlilde, vakıf senedi incelenerek belirlenmelidir. Bkz. **İkizler** ve **Kurban**, s. 171. Ayrıca bkz. **Öztaş**, s. 129; **Y. 16. HD.**, E. 2002/4873, K. 2002/4337, T. 9.5.2002: “*Vakıf yöneticileri vakfa özgülenen malları vakfeden kişi veya kişilerin arzuları doğrultusunda yönetmek zorundadırlar. Vakıf kurarak hayır işleyen kişi veya kişiler başkasının katkısını istemezler. Öte yandan başkasına ait bir mal ele geçirilerek hayır işlenemez. Yöneticilerin vakfa özgülenmeyen bir taşınmazı kullanmaları da bu nedenle "malik" sıfatıyla olamaz. Karşılıksız olarak başkasına ait bir taşınmaz malı vakfın edinmesi vakıf kurma arzu ve düşüncesi ile bağdaşamaz. Malik sıfatıyla zilyetlikten söz edilemeyeceğinden zilyetlikle edinme koşullarının gerçekleştiği de kabul edilemez.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 16.03.2020.

<sup>17</sup> **Murat Doğan**, *Vakıflarda Mal Varlığı*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2000, s. 262; **Avcı**, s. 57, dn. 186. Örneğin, öğretide Doğan’ın belirttiği üzere, “*yönetim organının seçimi, mal varlığının değerlendirileceği alanın belirlenmesi, malları kullanma tarzının tayini, vakfın vereceği bursların veya ödülleri kastaşlarının veya bizzat sahiplerinin belirlenmesi gibi hususlarda genel kurul, danışma kurulu, seçim kurulu, planlama ve yatırım kurulu gibi organların kurulması vakıf senedinde öngörülerek, yönetim organına ait olması gereken bir kısım yetkiler bunlara bırakılmış olabilir.*”. Bkz. **Doğan**, s. 262. Krş. **Y. HGK.**, E. 2002/18-911, K. 2002/856, T. 23.10.2002: “*Tescili istenen Vakfa ait Senedin Danışma Kurulu başlığım taşıyan 11. maddesinde, bu kurulun Yönetim Kurulunun danışma organı olduğunun belirtildiği, 12. maddesinde ise yönetim kurulunca toplantıya sunulan yıllık çalışma ve faaliyet raporu hakkında görüş, eleştiri ve dileklerini açıklayacağı ifade edildiği, 7. maddede de Vakfın organlarının yönetim ve danışma kurulundan oluştuğu açıklanmıştır. Böylece Vakıfta asıl organın yönetim kurulu, yardımcı organın ise danışma kurulu olduğu anlaşıldığı halde; asıl organ olan yönetim kurulunun yetkilerini devredecek ve bunları başka bir organa kullanması sonucunu doğuracak, uygulamada karışıklığa ve duraksamaya yer verecek nitelikte, bir düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Vakıf Senedinin 16. maddesinde bu şekilde değişiklik yapılması doğru görülmemiştir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 17.03.2020.

<sup>18</sup> Dernek yönetim kurulunun temsil görevini devredebileceğine ilişkin TMK m. 85/II hükmü, vakıflara kıyasen uygulandığında da aynı sonuca ulaşmak mümkündür. Temsil yetkisine sahip olan bu kişilerin vakfın iradesini kullanarak gerçekleştirdiği eylem ve işlemler, doğrudan vakıf tüzel kişiliğini borç altına sokar. Bu hususta bkz. **Y. HGK.**, E. 2003/18-173, K. 2003/191, T. 26.3.2003: “*Türk Medeni Kanununun 50. ( eski 48. ) maddesine göre, tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Organlar, hukuki işlemleri ve diğer tüm eylemleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Bu madde hükmü somut olaya uyarlandığında; Yönetimden uzaklaştırılması istenilen A...’un, Nüfus Hizmetlerini Güçlendirme Vakfı’nın yönetim*

nin seçimlik organlara tanınması halinde bile, bu zorunlu organın yetkilerinin devam edeceğini kabul etmek gerekir (krş. TMK m. 72/II)<sup>19</sup>. Örneğin, vakıf senedinde yönetim şekli değişikliği hususunda “*danışma kurulunun*” mahkemeye başvuru yetkisine sahip olduğunun öngörülmüş olması, zorunlu organ olan yönetim organının TMK m. 112/I gereğince sahip olduğu asli başvuru yetkisini ortadan kaldırmaz. Zira vakfın yönetim organı açısından esas olan, vakfın amacını gerçekleştirmek, bu doğrultuda vakıf senedine uygun olarak gerekli kararları almak ve kendisine kanunla tanınan bazı görevleri yerine getirmek, yetkileri kullanmaktır<sup>20</sup>. İşte kanunla tanınan bu yetkilerden birisi de vakfın yönetim şekli değişikliği hususunda mahkemeye başvurmak ve bu hususta denetim makamınca başvurulmuşsa görüş bildirmektir (TMK m. 112/I)<sup>21</sup>.

---

*kurulu üyesi olarak görev yaptığı dönem içinde, bu vakfın ( yani vakıf tüzel kişiliğinin ) iradesini kullanarak gerçekleştirdiği eylem ve işlemler vakıf tüzel kişiliğini ilzam ettiği ( borç altına soktuğu ) cihetle, bunlar esas itibariyle vakıf tüzel kişiliğinin hukukunu ilgilendirecektir. Başka bir deyişle, adı geçen kişi davaya konu edilen ( vakfi zarara uğrattıcı ) eylem ve işlemleri, vakıf tüzel kişiliğinin iradesini kullanarak, ( tüzel kişiliğin yönetim organının bir objesi olarak ) yaptığından, üçüncü kişiler ve özellikle vakıftan yararlananlar açısından, bu eylem ve işlemler vakıf tüzel kişiliği tarafından yapılmış kabul edilecek, bundan vakıf sorumlu tutulacaktır. ( Burada, adı geçenin kişisel kusurundan dolayı kişisel sorumluluğunun saklı olduğu umutulmamalıdır ). Diğer önemli bir nokta da; aynı zamanda ileriye etkili hukuki sonuçlar doğurmaya yönelik eldeki davanın açıldığı tarihte, davalının fiilen görevden uzaklaşmış olmasının, bu davada verilecek kararın vakıf tüzel kişiliğinin hak ve hukukunu etkilemesine engel olmayacağı, tersine doğrudan etkileyeceği olgusudur.”*, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 16.03.2020.

<sup>19</sup> Derneklerin seçimlik organlarına zorunlu organların görev, yetki ve sorumluluklarının devredilemeyeceğine ilişkin TMK m. 72/II hükmünden hareketle de bu sonuca varmak mümkündür. Ancak bu hükümden anlaşılması gereken, öğretide kabul edildiği üzere, yetki devrinin mutlak şekilde gerçekleşmeyeceğidir. Bkz. M. Kemal **Oğuzman**, Özer **Seliçi** ve Saibe **Oktay-Özdemir**, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 18. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s. 372; **Dural** ve **Öğüz**, s. 311; **Akıpek**, **Akıntürk** ve **Ateş**, s. 605.

<sup>20</sup> **İkizler** ve **Kurban**, s. 168-169; **Akman**, s. 283. Ayrıca bkz. **Y. 3. HD.**, E. 2007/1036, K. 2007/1289, T. 6.2.2007: “*Dosyanın incelenmesinden, davacı vakıf başkanı arasında düzenlenen 27.8.2001 tarihli protokolün 8. maddesinde ‘Vakıf başkanının kendi hissesini tapu tevhidini sağlanması açısından Maliye Hazinesine devir edeceği ve buna karşılık arsa üzerine yaptırılacak 8 dairesi lojmanı vakfın belirleyeceği okul çalışanları arasından okulun başarılı ve öğretimin gelişmesini teşvik amacı ile vakıf mütevellî heyeti ile belirlenerek tahsis edileceği’ hükmünün konulduğu anlaşılmıştır. Buna göre, lojman tahsis yetkisi, vakıf mütevellî heyetine ait olduğuna göre, bu tahsise son verilmesi yetkisinin de aynı heyete ait olması gerekecektir. Çünkü; vakıf senedinde ve protokolde tahsisi kaldırma yetkisinin kime ait olacağı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 17.03.2020.

<sup>21</sup> Yönetim organına kanunla verilen diğer görev ve yetkiler ise; TMK m. 113/I gereğince vakfın amacının değiştirilmesi, TMK m. 113/III gereğince vakfa özgülenen malların değiştirilmesi ya da paraya çevrilmesi için mahkemeye başvurmak ve bu hususlarda mahkemeye denetim makamınca başvurulmuşsa görüş bildirmek, TMK m. 114’de belirtilen raporu hazırlamak ve yayımlanmasını sağlamaktır. Yönetim organı, ayrıca, vakfın temsiline ilişkin esas-

Vakfın yönetim şekli denildiğinde, yönetim organını da kapsayacak şekilde, vakfın örgütünü, yönetimini ve işleyişini belirleyen bütün kurallar anlaşılmalıdır. İşte bu kurallar, TMK m. 106 gereğince, vakfeden tarafından vakıf senedinde gösterilmek zorundadır<sup>22</sup>. Bu kurallar içerisinde, özellikle, kurul veya fert organ şeklinde teşekkül eden vakıf yönetim organını oluşturan kişi ya da kişilerin, atama veya seçim yoluyla belirlenmesine ilişkin kurallar yer almaktadır<sup>23</sup>. Yani vakfeden, vakıf senedinde, yönetim organını oluşturacak kişi veya kişileri atamış olabilir ya da organların tayini ve örgütün düzenlenmesi işini başkalarına (mirasçılara, vasiyeti tenfiz memurlarına, faydalananlara, denetim makamına veya vakıf senedinde öngöreceği bir seçim organına) bırakmış olabilir<sup>24</sup>. Bu anlamda, örneğin, bir belediye başkanının, valinin veya kaymakamın (gerek adı zikredilerek gerek edilmeksizin) vakıf yöneticisi (fert organ) olarak atanması mümkündür<sup>25</sup>. Bu hususta Yargıtay'ın, vakıf senedindeki bu düzenleme ile kişi değil görev unvanının esas alındığı ve kurucu iradenin bu şekilde tezahür ettiği gerekçesiyle, ilgili unvana sahip kişilerin bu görevi kabul zorunluluğu olduğu şeklinde yorumlanabilecek kararları mevcuttur<sup>26</sup>. Ancak, öğretide

---

ları düzenler, vakıftan yararlananlarla vakfın ilişkisini temin eder, vakıf mallarını sevk ve idare eder, malların muhafazasını ve bakımını yapar, gelir ve hasılatı tahsil eder, vakıf adına dava açar, devam eden davada sulh ve ibrada bulunur, vakfa yapılacak bağışları kabul eder ve vakfın amacına ulaşması için gereken diğer her türlü işlemi yapar. Bkz. **Avcı**, s. 59; **Öztan**, s. 130; **Akünel**, s. 182-183; **Akman**, s. 268 ve 283.

<sup>22</sup> Vakfın örgütlenme ve yönetim şeklinin vakıf senedinde gösterilmemesine ilişkin noksanlık, tescil kararı verilmeden önce mahkemece tamamlattırılabilceği gibi kuruluştan sonra da denetim makamının başvurusu üzerine, olanak varsa vakfedenin görüşü de alınarak, vakfın yerleşim yeri mahkemesince tamamlattırılır (TMK m. 107/II). Bu hususta bkz. **İşeri**, s. 145 ve 149; **Öztan**, s. 129.

<sup>23</sup> **Öğüz**, s. 71.

<sup>24</sup> **İşeri**, s. 145 ve 149; **Öztan**, s. 129; **Akipek**, **Akıntürk** ve **Ateş**, s. 688-689.

<sup>25</sup> Ali Himmet **Berki**, "Vakıf Nasıl Yapılır", *Vakıf Hukuku Yazıları (Haz. Hüseyin Çınar)*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2013, s. 128.

<sup>26</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2019/360, K. 2019/1949, T. 26.2.2019: "Dosya içerisindeki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucu; davacı vakfın, 15.12.2000 tarihli Noter senedine istinaden tescil edildiği, vakıf senedinin "Vakfın Üyeleri" başlıklı 12. maddesinde yapılan değişiklik ile Demre Kaymakamı vakıf üyeliğinden çıkartılmış, "Yönetim Kurulu" başlıklı 17.maddesindeki değişiklik ile de "Demre Kaymakamı Vakfın ve Yönetim Kurulumun tabii Başkanıdır" ibaresi senetten çıkartılarak yerine "Demre Belediye Başkanı Vakfın ve Yönetim Kurulumun tabii Başkanıdır" ibaresi yazılarak senet metninin değiştirildiği, mahkemece yapılan bu değişikliklerin tesciline karar verildiği anlaşılmaktadır. 1-)Vakıf hukukunda aslolan, kurucu iradenin yani vakfedenin başvurusu üzerine mahkemece tesciline karar verilen vakıf senedinin kurucular ile daha sonraki yöneticileri ve ilgilileri de bağlayan hükümlerinin -yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla- olduğu gibi korunması ve sürdürülmesidir. Somut olayda, mevcut vakıf senedine göre Demre Kaymakamı, 12. madde gereği vakfın doğal üyesi, 17.madde gereği ise vakfın ve yönetim kurulunun başkanı olup bu düzenleme ile kişi değil



isabetle belirtildiği üzere, bütün bu hallerde yönetici olarak tayin edilen kişilerin bu görevi kabul zorunluluğu bulunmamaktadır<sup>27</sup>. Yöneticiliği kabul edip etmemek tamamen kişinin arzusuna bağlıdır; bu hususta kabule zorlanamaz. Atanan kişinin bu görevi reddettiği durumlarda, vakıf senedinde bu hususta başka bir kayıt da yoksa, yöneticiyi mahkeme tayin eder (5737 sayılı VK m. 8)<sup>28</sup>. Dolayısıyla esasen bu hususta, çalışmamızda incelenen TMK m. 112/I anlamında bir yönetim şekli değişikliğine değil, 5737 sayılı VK m. 8 gereğince “yeni vakıf organlarının tamamlanması” yoluna gidilmesi gerekir<sup>29</sup>.

Vakıf senedinde belirtilen yönetim şekline ilişkin kurallar bağlamında, vakfın yönetim organı tek kişiden oluşan “*fert organ*” şeklinde belirlenmişse, vakıf senedinde aksi öngörülmedikçe, bu tek yöneticinin görüş veya onay alması gereken bir danışma organı veya başka bir organ kural olarak yoktur. Ancak vakıf senedine böyle bir kayıt konulmuşsa yöneticinin gerçekleştireceği işlemin geçerliliği, pek tabii, bu kurul veya kişiden görüş veya onay almasına bağlıdır. Zira, önceden ifade edildiği üzere, vakıflar hukukunda vakfedenin iradesine öncelik tanınır. Dolayısıyla senetteki görüş veya onay şartına uyulmaksızın yöneticinin verdiği kararın müeyyidesi, kanaatimizce, askıda hükümsüzdür. Ancak bu şarta uymanın vakfın işleyişini ciddi anlamda güçleştirmesi veya imkânsız kılması, çalışmamızda incelenen, yönetim şekli değişikliği hususunda “*haklı bir sebep*” bir teşkil edebilir (TMK m. 112/I). Böyle bir durumun varlığında denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğü, TMK m. 111/I gereğince yapacağı denetimler sonucunda bu husustan haberdar olmuşsa, mahkemeye başvurarak vakıf senedinde yer alan görüş veya onay alma zorunluluğunun kaldırılmasını talep edebilir (TMK m. 112/I).

Vakfın yönetim şekline ilişkin senetle düzenlenmemiş konularda ise, özellikle kurul şeklindeki organların çalışma ve karar usulleri vb. ilişkin esasla-

---

*görev unvanı esas alınmış ve kurucu irade bu şekilde tezahür etmişken, Kaymakamın bu görevi sürdürmek istememesi sebep gösterilerek kurucu iradeye aykırı olarak yapılan değişikliklerin reddi yerine tesciline karar verilmesi, (...), Doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerektiği anlaşıldığından düzelterek onama kararının kaldırılarak hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020. Benzer bir karar için bkz. Y. 18. HD., E. 2005/5022, K. 2005/7041, T. 4.7.2005, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 30.04.2020.*

<sup>27</sup> **Berki**, “Vakıf Nasıl Yapılır”, s. 128; **Doğan**, s. 261.

<sup>28</sup> **Berki**, “Vakıf Nasıl Yapılır”, s. 128.

<sup>29</sup> Ancak öğretilerde, 5737 sayılı VK m. 8 hükmünün, TMK m. 112/I’ın öngördüğü esasların tekrarı niteliğini taşıdığı şeklinde bir görüşün bulunduğunu da belirtmek gerekir. Bkz. **Öğüz**, s. 75-76.

rın belirlenmesinde, dernek genel kuruluna ilişkin (TMK m. 72 vd.) hükümlerin kıyas yoluyla vakıflara da uygulanacağı öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edilmektedir<sup>30</sup>. Bu anlamda kurul şeklinde olan vakıf yönetim organının ne aralıklarla toplanacağı (TMK m. 74-75), toplantı ve karar yeter sayısı (TMK m. 78/II ve 81) gibi hususlarda, kural olarak, TMK'nın dernek genel kuruluna ilişkin hükümleri uygulanır<sup>31</sup>. 5253 sy. Dernekler Kanunu<sup>32</sup> m. 13/II'de yer alan,

<sup>30</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2018/397, K. 2018/2255, T. 15.2.2018: "Yargıtay uygulamalarına göre uyumsuzluk, öncelikle vakıf hukuku kapsamında mevzuatta yer alan düzenlemeler esas alınarak çözüme kavuşturulacak, hüküm bulunmayan hallerde ise Türk Medeni Kanunu'nun benzer kuruluşlardan olan derneklerle ilgili hükümleri esas alınarak çözüme gidilecektir. İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamaz ise ikinci toplantıda asgari yeter sayı konusunda vakıf mevzuatında açık bir düzenleme bulunmazken Türk Medeni Kanununun 78/2.maddesine göre derneklerde bu sayının yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamayacağı amir hüküm olarak düzenlenmiştir. Davacı vakfın on olan yönetim ve denetim kurulu üye sayısının iki katı yirmi üyeden az üyelerle yapılan toplantı ve alınan kararlarda yeterli çoğunluk sağlanmadığı içinde geçersizdir.", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 17.03.2020. **Y. HGK.**, E. 2001/18-1163, K. 2001/1172, T. 26.12.2001: "...Bu konuda en çarpıcı örnek, 2908 Sayılı Dernekler Yasası'nın, dernek genel kurul toplantılarının çağrı usulünü düzenleyen 21'nci maddesinin ilk fıkrasında yer alan ve üyelere yapılacak çağrıda, "çoğunluk sağlanamaması sebebiyle toplantı yapılamazsa, ikinci toplantının hangi gün yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı günü ile ikinci toplantı arasında bırakılacak zaman bir haftadan az olamaz" hükmü olup, bu hükümle, dernek genel kurul toplantılarına ve bu toplantılarda alınacak kararlara, mümkün olduğunca çok sayıda üyenin katılımı ve dolayısıyla derneğin daha demokratik ve sağlıklı kararlara dayanarak yönetilmesi sağlanmak istenildiği ve özellikle, toplantının en az bir hafta sonraya bırakılacağı hükmünün ilk toplantıya katılmayan üyelerin mazeretlerinin ortadan kalkıp, ikinci toplantıya katılabilecekleri ve bu suretle çoğunluğun sağlanabileceği yolundaki haklı beklenti nedeniyle yasaya konulduğu kuşkusuzdur. Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olan Barolar ve Türkiye Barolar Birliği'nin genel kurullarının toplantılarıyla ilgili olarak Avukatlık Kanunu'nun 87'nci ve 116'nci maddeleriyle Türkiye Noterler Birliği Genel Kurulu toplantıları hakkında Noterlik Kanununun 177'nci maddesinde yer alan ve ilk toplantıda çoğunluk sağlanamaması durumunda ikinci toplantının bir hafta sonraya ve 15 gün veya bir ayı geçmemek üzere başka bir güne bırakılacağına dair hükümler de aynı amaca yöneliktir. Açıklanan hükümlerin, özellikle Dernekler Yasası'ndaki kurulların yasaya konuluş nedenleri, benzeri nitelikteki vakıfların, ( mütevellî heyeti, kurucular kurulu, genel kurul, kongre gibi değişik isimler altında anılan ) üst düzeydeki karar organlarının toplantıları için de aynen geçerlidir ve gereklidir. Bu bakımdan ilgili yasalarda ve tüzükte yer almamakla birlikte vakıfların senetlerine, genel kurulun ilk toplantısında çoğunluk sağlanamaması durumunda ikinci toplantının en az bir hafta sonra yapılmasını öngören bir kuralın konulması yerinde olacaktır.", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020. Ayrıca bkz. **Ballar**, s. 809; **Avcı**, s. 57; **İkizler** ve **Kurban**, s. 171; **Öğüz**, s. 76-77; **Akünel**, s. 185.

<sup>31</sup> Bu bakımdan, TMK m. 83 hükmü kıyasen uygulanarak, vakıf yönetim organı kararları aleyhine iptal davası açılabilmesini de kabul etmek gerekir. Bkz. **Öğüz**, s. 77. Buna karşılık Öztan'a göre ise, seçimlik organ olan "vakıf genel kurulu" kararları aleyhine TMK m. 83 hükmü kıyasen uygulanamaz ve kararların mahkemece iptaline gidilemez. Ancak, yazara göre, bu kararlar nedeniyle vakıf genel kurulu denetim makamına şikâyet edilebilir. Bkz. **Öztan**, s. 131.

<sup>32</sup> **RG.**, 23.11.2004, S. 25649.

“Dernek yönetim ve denetim kurullarının kamu görevlisi olmayan başkan ve üyelerine ücret verilebilir” şeklindeki hüküm ise kural olarak vakıflarda uygulanamaz. Zira, 2017 yılında verilen Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı’nda belirtildiği üzere, TMK’ya göre tüzel kişilik kazanan vakıflarda yapılan iş karşılığı ücret alma kuralı yoktur<sup>33</sup>. Bununla birlikte vakıf senedinde, yönetim organı üyelerine ücret veya huzur hakkı adı altında bir ödemenin yapılıp yapılamayacağına ve bunun miktarını belirlemeye vakfın seçilmiş bir organının yetkili olduğuna ilişkin bir hükmün konulması mümkündür<sup>34</sup>. Ancak vakıf se-

<sup>33</sup> **Y. İBGK.**, E. 2016/3, K. 2017/4, T. 9.6.2017: “Hukuki statünün anlaşılması için Medeni Kanuna göre tüzel kişilik kazanan Vakıflar ile kanun ile kurulan Sosyal Yardımlaşma Vakıflarının farklarına değinmek gerekir. 1.Genel olarak Vakıflar (Gönüllülük ve rıza aranırken), Vakıf senedi veya vasiyetle kurulurken, SYDV yasa ve devlet eliyle kurulmuştur. 2.Vakıflarda yönetim organı oluşumunda serbestlik ve yapılan iş karşılığı ücret alma yokken, SYDV organları yasa ile saptanmış ve belli görevlere atanalar vakıf yöneticisi olurken, ücret olarak her toplantı başına huzur hakkı belirlenmiştir. 3.Vakıflarda görev almak, istek yanında belirli şartlara bağlandığı halde SYDV yöneticiliği belli makamlara bırakıldığından, bu görevlere atanmak veya işten ayrılmak kamu görevinden ayrılmakla bir tutulmuştur. 4.Vakıflar vakfedenin isteği ile tescil edilirken, SYDV tescil görevi mahallin en büyük mülki amirine verilmiştir. 5.Vakıflar amaçlarına uygun mal varlığı ile kurulurken, SYDV sembolik bir malvarlığı ile kurulmakta ve kamu bütçesinden sürekli giderleri karşılanmaktadır (Çalışanların ücretleri dahil, Bütçeden önce fona (3294 Sayılı Madde 4.), sonra vakfa). 6.Vakıflarda, vakfın amacı, yönetimi ve malların değiştirilmesi belirli prosedürlere uyularak Mahkeme kararı ile gerçekleştirilirken, SYDV de amaç, yönetim ve kuruluş mallarının değiştirilmesi TBMM tarafından ve yasayla yapılmaktadır. 7.Vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğüne denetlenirken, SYDV İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü’nün 5. Maddesine göre T.C. İçişleri Bakanlığı ile T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri hakkında 633 Sayılı KHK ile adı geçen bakanlık tarafından da denetime tabi tutulmaktadır.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 01.05.2020. Aynı yönde bkz. **Y. 9. HD.**, E. 2019/6194, K. 2019/17631, T. 9.10.2019, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 01.05.2020.

<sup>34</sup> Bu hususta örnek bir vakıf senedi için bkz. <https://www.vgm.gov.tr/vakif-islemleri/vakif-nasil-kurulur-/vakif-senedi-ornegi-genel>, E.T.: 08.05.2020. Örnek senette belirtildiği üzere, vakıf organlarında görev alan kamu görevlileri, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun 2/e gereğince, görevleri nedeniyle ücret, huzur hakkı veya başka bir ad altında herhangi bir karşılık alamaz. Ancak, 21.9.2004 günü yürürlüğe giren 5234 sayılı Kanun’un 24. maddesi ile 5072 sayılı Kanun’a eklenen geçici 2. maddede 5072 sayılı Kanun’un yürürlük tarihinden önce kurulan vakıfların tüzük ve senetlerindeki kamu görevlilerinin unvanlarını kullanma hakları saklı tutulmuştur. Bu hususta bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2005/5022, K. 2005/7041, T. 4.7.2005: “Vakıf Senedinin 9.maddesinde Yönetim Kurulunun Genel Kurul tarafından vakfın kendi üyeleri arasından iki yıl için gizli oyla seçilecek yedi kişi ile yönetim kurulunun tabii üyesi olan Akçaabat Kaymakamı ve Akçaabat Belediye Başkanı dahil dokuz kişiden oluşacağı öngörülmüş iken; bu maddede yapılan değişiklik ile tabii üye olarak belirlenen Akçaabat Kaymakamı ve Akçaabat Belediye Başkanının Yönetim Kurulundan çıkartılmak suretiyle senet değişikliğine gidildiği anlaşılmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, vakıf hukukunda esas olan kuruluş iradesinin –yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla- korunması ve olduğu gibi sürdürülmesidir. Somut olayda; 5072 sayılı Yasanın 2.maddesinin (d) bendinin “kamu görevlileri görev unvanlarını kullanarak dernek ve vakıf organlarında görev alamaz” hükmünü içermesi nedeniyle Vakıf Senedinin yukarıda değinilen maddesinde kamu görevlilerinin görev unvanları kaldırılmak suretiyle

nedinde öngörülmedikçe, bu hususta bir yönetim şekli değişikliğine gidilmesi (TMK m. 112/I), kanaatimizce mümkün değildir. Zira, çalışmamızda incelendiği üzere, yönetim şekline ilişkin değiştirilebilir nitelikteki hususların takdirinde kurucu iradeye öncelik tanınır.

## II. VAKFIN YÖNETİM ŞEKLİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

### A. Genel Olarak

Mal topluluğu niteliğindeki vakıf tüzel kişiliğinde, kişi topluluğu niteliğindeki tüzel kişilerin aksine, vakfeden tarafından oluşturulan vakıf ana statüsünün vakfın kurulmasından sonra değiştirilmesi kural olarak mümkün değildir<sup>35</sup>. Nitekim Yargıtay'ın da belirttiği üzere, “*Vakfeden tarafından kuruluş senedinde belirlenen vakfın amaç ve örgütlenme biçimi, zorunluluk doğmadıkça kural olarak vakıf organlarınınca değiştirilip genişletilemez.*”<sup>36</sup>. Ancak, bazı durumlarda vakfın amacının korunması ve kurucu iradeye uygun şekilde varlığını sürdürebilmesi için yönetim şekli değişikliği gerekebilir. Örneğin, zamanla vakıf yönetiminin yetersiz hale gelmesi, aşırı giderleri gerektirmesi veya organların vakfın faaliyetleri bakımından yeterli bilgi ve tecrübeden yoksun olmaları

---

*senet değişikliğine gidilmiş, mahkemece de bu değişiklik tescil edilmiş ise de; 21.9.2004 günü yürürlüğe giren 5234 sayılı Yasanın 24.maddesi ile 5072 sayılı Yasaya eklenen Geçici 2. Maddede 5072 Sayılı Yasanın yürürlük tarihinden önce kurulan vakıfların tüzük ve senetlerindeki kamu görevlilerinin unvanlarını kullanma hakları saklı tutulmuştur. Dava konusu vakıf, anılan yasanın yürürlük tarihinden önce kurulduğu cihetle, senedindeki kamu görevlilerinin unvanlarını kullanma hakkının saklı olduğunun kabulü gerekir. Bu bakımdan vakfın kuruluşu sırasında Yönetim Kurulunun oluşumunu düzenleyen senedin 9. maddesinde yer alması öngörülen kamu görevlilerinin tamamen senet metninden çıkarılması kurucu iradeye aykırı düşecektir. Oysa kurucu irade, Yönetim Kurulunun oluşumunda tabii üyeler yönünden kişiyi değil, unvanını esas almaktadır. 5072 Sayılı Yasaya 5234 Sayılı Yasayla eklenen geçici 2.madde hükmü de bu amaçla düzenlenmiş bulunmaktadır. Açıklanan tüm bu nedenlerle vakıf senedinin 9. maddesinde yer alan kamu görevlilerinin görev unvanlarının kaldırılması suretiyle yapılan değişikliklerin tesciline karar verilmesi, (...) yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA...”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 30.04.2020. Benzer bir karar için bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2005/3276, K. 2005/4438, T. 2.5.2005, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 01.05.2020.*

<sup>35</sup> **Öğüz**, s. 99. Ayrıca bkz. Ali Himmet **Berki**, *Vakıflar (Vakıf Müesseseleri İnsanların Düşünemedikleri Hukuki Müesseselerin En Hayırlısıdır)*, Aydınlık Basımevi, İstanbul 1946, s. 88-89.

<sup>36</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2002/3669, K. 2002/6289, T. 3.6.2002, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020.

söz konusu olabilir<sup>37</sup>. İşte bu gibi haklı sebeplerin varlığı durumunda vakfın yönetim şeklinin değiştirilmesi ve hayatın değişen koşullarına uyarlanması gerekebilir (TMK m. 112/I). Bu gibi durumlar, denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yapacağı denetimler (TMK m. 111) sonucunda ya da TMK m. 114 gereğince kendisine gönderilen raporlar üzerine ortaya çıkabileceği gibi, bizzat vakıf organlarıncada tespit edilmiş olabilir<sup>38</sup>. Bunun üzerine, organların değiştirilmesi, yetkilerinin daha başka şekilde düzenlenmesi veya bu organların tamamen kaldırılması ya da mevcut organlara ilaveten daha başka yeni organların kurulması yoluna gidilebilir (TMK m. 112/I)<sup>39</sup>.

“Vakıflarda Yönetim Şeklinin Değiştirilmesi” olarak adlandırılan bu konunun, yeni vakıflarda olduğu gibi, eski vakıflarda da incelenmesi gerekir. Zira 5737 sayılı VK'nın 2. maddesine göre bu Kanun, yeni vakıfları kapsadığı gibi, mazbut, mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları olarak adlandırılan eski vakıfları da kapsamaktadır<sup>40</sup>.

## B. Eski Vakıflarda Yönetim Şeklinin Değiştirilmesi

### 1. Genel Olarak

5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun tanımlar başlıklı 3. maddesi vakıfları; “mazbut, mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları ile yeni vakıflar” şeklinde ifade eder. Buna göre eski vakıflar, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin yürürlük tarihinden önce kurulmuş; “mazbut”<sup>41</sup>, “mülhak”<sup>42</sup>, “cemaat”<sup>43</sup> ve “esnaf”<sup>44</sup> vakıflarıdır<sup>45</sup>.

<sup>37</sup> Özsunay, s. 451. Benzer örnekler için bkz. Hasan Güneri, *Türk Medeni Kanunu Açısından Vakıfta Amaç Kavramı ve Amacına Göre Vakıf Türleri*, Sevinç Matbaası, Ankara 1976, s. 188; İşeri, s. 192.

<sup>38</sup> İşeri, s. 192; Güneri, s. 188.

<sup>39</sup> İşeri, s. 192; Güneri, s. 188. Ancak vakıflarda amacın korunmasına hizmet etmeyen bir değişiklik yapılamaz. Başka bir deyişle, vakfın yönetiminde yapılacak değişiklik, vakfedenin iradesinin korunması için olmalıdır. Yoksa sadece toplumun menfaati bakımından bir değişikliğe gidilemez. Bkz. İşeri, s. 195.

<sup>40</sup> 5737 sayılı VK'da mazbut ve mülhak vakıflar ile cemaat vakıflarının, TMK'ya göre kurulan vakıflar ile aynı kanun kapsamında kısmen de olsa aynı esaslara göre düzenlenmesinin birçok aksaklığa yol açtığı yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. Dural ve Ögüz, s. 344-345.

<sup>41</sup> 5737 sayılı VK'nın 3. maddesindeki tanıma göre mazbut vakıflar, bu Kanun uyarınca Genel Müdürlüğe yönetilecek ve temsil edilecek vakıflar ile mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve 2762 sayılı VK gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen vakıfları ifade eder. Hangi tür vakıfların mazbut vakıflar kap-

Eski vakıflarla ilgili uyuşmazlıklara hangi mevzuatın uygulanacağı hususunda 4721 sayılı TMK ile aynı tarihte, yani 01 Ocak 2002 tarihinde, yürürlüğe giren 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un<sup>46</sup> “*Vakıflar*” kenar başlıklı 8. maddesinin 1. fıkrasına bakmak gerekir<sup>47</sup>. Bu hükme göre; “*Türk Kanunu Medenîsinin yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş bulunan vakıflar hakkında yürürlükte olan özel hükümler saklı kalmaya devam eder.*”. Şu anda yürürlükte olan özel hükümler ise 27.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5737 sayılı VK ile 27.09.2008’de yürürlüğe giren Vakıflar Yönetmeliği’dir<sup>48</sup>. Bu sebeple eski vakıflarda yönetim şekli değişikliğinin nasıl gerçekleşeceği hususunda 5737 sayılı VK m. 14’e bakmak gerekir. Bu hüküm gereğince “*Vakıfların*<sup>49</sup>, vakfiyelerindeki şartların yerine getirilmesine fiilen veya hukuken imkân kalmaması halinde; vakfedenin iradesine aykırı olmamak kaydıyla mazbut vakıflarda Genel Müdürlüğün; mül-

---

samına gireceği hususu 2762 sayılı VK m. 1’de açıkça belirtilmişti. Buna göre; “*4 birinci teşrin 1926 tarihinden önce vücut bulmuş vakıflardan A - Bu kanundan önce zapt edilmiş bulunan vakıflar, B - Bu kanundan önce idaresi zapt edilmiş olan vakıflar, C - Mütevelliliği bir makama şart edilmiş olan vakıflar, D - Kanunen veya fiilen hayri bir hizmeti kalmamış olan vakıflar, E - Mütevelliliği vakfedenlerin ferilerinden başkalarına şart edilmiş vakıflar, Vakıflar Umum Müdürlüğüne idare olunur. Bunların hepsine birden (Mazbut vakıflar) denir.*”. Ayrıca 2762 sayılı VK m. 21 uyarınca “*Boş kalan mütevellilik, yenisine verilinceye kadar, vakıf işlerine Umum Müdürlük bakar. Müteveli olması lazım gelenlerden kimse sağ kalmamışsa o vakıf mazbut vakıflar arasına alınır.*” ve m. 36 uyarınca “*Müddeti içinde kısmen veya tamamen kütüğe kaydedilmeyen vakıflar mazbut vakıflar arasına alınır.*”.

<sup>42</sup> 5737 sayılı VK’nın 3. maddesindeki tanıma göre mülhak vakıflar, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’nin yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve yönetimi vakfedenlerin soyundan gelenlere şart edilmiş vakıfları ifade eder.

<sup>43</sup> 5737 sayılı VK’nın 3. maddesindeki tanıma göre cemaat vakfi, vakfiyeleri olup olmadığına bakılmaksızın 2762 sayılı VK gereğince tüzel kişilik kazanmış, mensupları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Türkiye’deki gayrimüslim cemaatlere ait vakıfları ifade eder.

<sup>44</sup> 5737 sayılı VK’nın 3. maddesindeki tanıma göre esnaf vakfi, 2762 sayılı VK’nın yürürlüğünden önce kurulmuş ve esnafın seçtiği yönetim kurulu tarafından yönetilen vakıfları ifade eder.

<sup>45</sup> Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Şakir **Berki**, “Türkiye’de İmparatorluk ve Cumhuriyet Devrinde Vakıf Çeşitleri”, *Vakıflar Dergisi*, C. 9, S. 9, 1974, s. 1 vd.; **Korkusuz** ve **Ergün**, s. 85 vd.

<sup>46</sup> **RG.**, 08.12.2001, S. 246007.

<sup>47</sup> Ümit **Gezder**, “Eski Vakıflar ve Taviz Bedeli Sorunu”, *Medeniyet Law Review*, C. 2, S. 3, 2017, s. 6-7.

<sup>48</sup> Vakıflar Yönetmeliği için bkz. **RG.**, 27.09.2008, S. 27010.

<sup>49</sup> 5737 sayılı VK m. 14’ün başlangıcında “*vakıflar*” sözcüğünün kullanılmasına rağmen, madde içeriğinden, eski vakıfların kastedildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, yeni vakıflarda TMK m. 112/İ hükmü uygulanacağından, 5737 sayılı VK m. 14 hükmünün sadece eski vakıflarda uygulama bulacağını kabul etmek gerekir. Aksi yönde bkz. **Ballar**, s. 940.

*hak, cemaat ve esnaf vakıflarında, vakıf yöneticilerinin teklifi üzerine bu şartları değiştirmeye; hayır şartlarındaki parasal değerleri güncel vakıf gelirlerine uyarlamaya Meclis yetkilidir.”.*

## **2. Eski Vakıflarda Yönetim Şekli Değişikliğinin Şartları**

Eski vakıflarda yönetim şekli değişikliğini incelerken, 5737 sayılı VK m. 14 düzenlemesi ve uygulama çerçevesinde, bu değişikliğin esasa ve usule ilişkin şartlarını ve bu hususta verilen değişiklik kararının hüküm ve sonuçlarını ortaya koymak gerekir.

### **a. Esasa İlişkin Şartlar**

5737 sayılı VK m. 14 gereğince Vakıflar Meclisi, eski vakfiyelerde yer alan ve yerine getirilmesi günümüz itibariyle fiilen veya hukuken imkânsız olan şartlarda, vakfedenin iradesine aykırı olmamak kaydıyla değişiklik yapmaya yetkilidir. Dolayısıyla eski vakıflarda yönetim şekli değişikliğine karar verilebilmesi için iki şartın bir arada (kümülatif şekilde) bulunması gerekir. Esasa ilişkin olarak nitelendirdiğimiz bu şartlar; vakfiyedeki şartların yerine getirilmesine fiilen veya hukuken imkân kalmaması ve değişikliğin vakfedenin iradesine aykırı olmamasıdır.

#### **aa. Vakfiyedeki Şartların Yerine Getirilmesine Fiilen veya Hukuken İmkân Kalmaması**

Eski vakıfların vakfiyelerinde yer alan bazı şartların yerine getirilmesi günümüz itibariyle fiilen veya hukuken imkânsız olabilir ve bu şartların değiştirilmesi gerekebilir.

#### **aaa. Fiilen İmkân Kalmaması**

Değişen dünya ve sosyal yaşam, eski vakıflarda vakfedenler tarafından konulan bazı şartların yerine getirilmesine fiilen imkân kalmaması sonucunu doğurabilir. Örneğin; mülhak vakıflardan, 1831 yılında Siirt’de kurulan, Hacı Hüseyin Ağa Vakfı’nın 1321 ve 1332 sayılı vakfiyelerinde yer alan ve gerçekleştirilmesine fiilen imkân kalmayan “*Fahriye Medresesi’ndeki 12 talebeye para verilmesi şartından 5 talebe şartıyla Kayseriye Medresesi müderrisliği şartının, Kayseriye Cami imam ve hatipliği şartıyla, geri kalan yedi talebe şartından yine beş talebe şartının ve Şeyh Cafer Cami müezzinliği şartının Kayse-*

riye Cami müezzinliği şartıyla ve yine geri kalan iki talebe Fahriye Medresesi ile bu medrese içindeki camii süpürmek ve ezan okumak için bir mücavire para verilmesi, Fahriye Medresesi yanındaki kabristanda fukaraya ve Cami Kebir'in şeyh odasında zakirlere ekmek dağıtılması şartlarının Kayseriye Cami'nin fer-raşlığı şartıyla, Kayseriye Cami'nde yer yıl bir Cuma gecesini zakirlere ekmek dağıtılması ve Kayseriye Cami'nde evladı tilâmız için Kur'an okutulması şartlarının Kayseriye Cami vâzii şartıyla, Fahriye Medresesi içindeki cami in imama 30 Ulbe<sup>50</sup> buğday ve tekyeye para verilmesi şartlarının mütevellilik şartıyla birleştirilmesi suretiyle" 2762 sayılı eski VK'nın 17. maddesi – yani 5737 sayılı yeni VK m. 14 – uyarınca değiştirilmesine ve vakıf kayıtları kütüğüne tescil edilmesine Vakıflar Meclisi tarafından 12.09.1945 tarihinde karar verilmiştir<sup>51</sup>. Diğer taraftan, yine aynı vakfiyede yer alan, "muhtelif camiler önüne konacak sebiller şartının" ise bu sebillerin günümüzde her yerde yapıldığı gerekçesiyle "muayyen zamanlarda parasız su dağıtılması" şartıyla değiştirilmesine karar verilmiştir.

Eski vakıfların vakfiyelerinde yer alan ve gerçekleştirilmesine fiilen imkân kalmayan şartların değiştirilmesine yönelik 25.08.2009 tarihli ve 487/406 sayılı bir Vakıflar Meclisi kararında ise, Bezm-i Alem Valide Sultan vakfiyesinde yer alan "rüştüye mektebi" şartı ile Fatih Sultan Mehmet vakfiyesinde yer alan "medrese" şartlarının değiştirilmesine ve – vakfedenin amacının eğitim olması sebebiyle geniş bir yorum yapılarak – "Her seviyede eğitim ve öğretim (İlköğretim, Kolej, Meslek Lisesi, Meslek Yüksekokulu, Yüksekokul, Fakülte, Üniversite, Enstitü) kurumu kurmak ve işletmek" olarak güncellenmesine karar verilmiştir<sup>52</sup>.

<sup>50</sup> "Ulbe", Arapça kutu manasında olup, aynı zamanda buğday ölçüsünü de ifade eder. Bkz. Ali Himmet **Berki**, *Vakıflar – İkinci Kitap (Medeni Kanunda "Te'sis" ve Vakıflar Kanunu Hükmüleri)*, Nur Matbaası, Ankara 1950, s. 85, dn. 1.

<sup>51</sup> Mülhak vakıflarda yönetim şekli değişikliğine ilişkin bu ve buna benzer kararlar için bkz. **Berki**, *Vakıflar-II*, s. 83 vd. Ayrıca bkz. Hüseyin **Hatemi**, *Medeni Hukuk Tüzel Kişileri Cilt: I (Giriş, Tarihi Gelişim, Eski Vakıflar)*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1979, s. 732, dn. 170.

<sup>52</sup> Oya **Ercil**, "Vakıflarda Kurucu İradenin Korunması ve Sürdürülmesinin Uygulamada Yaratıldığı Sorunlar Konulu Panelin Notları (9 Aralık 2010 - VGM Konferans Salonu Ankara)", *TÜSEV Yayın No: 53 - TEHAV Panel No: 176 Vakıflar Mevzuatı Yayın No: 2*, s. 22-23. Bu değişiklik kararının yer aldığı bir AYM kararı için bkz. **Anayasa Mahkemesi**, T. 26.1.2012, E. 2010/57, K. 2012/14: "Bezm-i Âlem ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversiteleri'nin kurulmasına dair dava konusu kurullar yasalardan önce kurucu mazbut vakıflar yönünden yerine getirilmesi gereken idari prosedür tamamlanmıştır. Bu kapsamda mazbut vakıfların temsil ve idaresini vesayeten yürüten ve bu vakıflar adına irade açıklayabilecek tek organ olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün istemiyle kurumun en üst karar organı olan Vakıflar



### bbb. Hukuken İmkân Kalmaması

Eski vakıfların vakfiyelerinde öngörülen bazı şartların yerine getirilmesine, fiilen imkân olsa bile, hukuken imkân kalmayabilir. Örneğin, vakfeden vakfa özgülediği para ile belli bir yerde hastane yapılmasını şart koşmuştur; ancak belirlediği yer günümüz hukukuna göre, 3194 sayılı İmar Kanunu<sup>53</sup> m. 11 gereğince, kamuya ait bir taşınmaz olup özel mülkiyete yasaklanmış olabilir<sup>54</sup>. İşte bu gibi sebeplerle, 5737 sayılı yeni VK m. 14 gereğince, yerine getirilmesine hukuken imkân kalmayan vakfiye şartlarında değişikliğe gidilmesi mümkündür. Dolayısıyla Vakıflar Meclisi, verilen örnekteki hastanenin özel mülkiyete izin verilen benzer bir arsada inşa edilmesi yolunda bir değişiklik kararı vererek, vakfedenin arzusunu gerçekleştirebilir.

### bb. Değişikliğin Vakfedenin İradesine Aykırı Olmaması

Eski vakıflarda yönetim şeklinin değiştirilebilmesi için vakfiyedeki şartların yerine getirilmesine fiilen veya hukuken imkân kalmaması gerekmele birlikte bu değişikliğin vakfedenin iradesine aykırı olmaması da gerekir. Zira, AYM'nin 30.01.1969 tarihli bir kararında da zikredildiği üzere, “Eski hukukumuzda dahi vakıfların kaynağı yine vakfedenin iradesidir.”<sup>55</sup>. Örneğin, yukarıda

---

*Meclisi, kurucu mazbut vakıfların vakfiyelerinde yer alan eğitim ve hayır şartlarının 'Her seviyede eğitim ve öğretim (İlköğretim, Kolej, Meslek Lisesi, Meslek Yüksekokulu, Yüksekokul, Fakülte, Üniversite, Enstitü) kurumu kurmak ve işletmek' şeklinde değiştirilmesine, ardından da Bezî-i Âlem ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitelerinin kurulmasına karar vermiştir.”, RG., 26.06.2012, S. 28335.*

<sup>53</sup> RG., 09.05.1985, S. 18749.

<sup>54</sup> Benzer bir örnek için bkz. **Berki**, *Vakıflar-II*, s. 83.

<sup>55</sup> Bkz. **Anayasa Mahkemesi**, 30.01.1969 T., 1967/47 E., 1969/9 sayılı Karar: “Eski hukukumuzda dahi vakıfların kaynağı yine vakfedenin iradesidir. (Ömer Nasuhi Bilmen *Hukuku İslâmîye ve İstilahatı Fıkhiye Kamusu - Cilt 4. Sayfa : 158, M. 29 ist. Matbaacılık T. A. O. - 1951*). Yukarıdaki açıklamalara göre eski vakfiyelerde ve bugünkü vakıf senetlerinde vakfedenlerin beliren istekleri, iradeleri, Anayasa'nın 40. maddesinde anlatılan sözleşme özgürlüğü ilkesi uyarınca Anayasal korumadan yararlanacaktır. Ancak burada bir sorunun karşılanması gerekmektedir. O da Medenî Yasanın kabulü üzerine, vakfedenlerin iradelerini artık göz önünde tutmamak gibi bir ilkenin benimsenerek eski vakıfların hukukî durumunda bir değişiklik yapılmış olup olmadığıdır. Bu sorunun karşılığı Medeni Yasanın uygulanmasına ilişkin yasanın hükümleri ile Vakıflar yasası hükümlerinde bulunmakta ve bu kurallar uyarınca eski Vakıfların vakfedenlerin iradelerine bağlı birer kuruluş olmaktan çıkmadığı, onların iradeye dayanan birer varlık olmaları niteliğinin değişikliğe uğramadığı görülmektedir. Gerçekten, Medenî Yasanın uygulama ve yürürlüğe girme biçiminin; gösteren 29/5/1926 günlü, 864 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca eski vakıflar için ayrı bir uygulama yasası konulması öngörülmüş ve bu yasa 2762 sayılı ve 5/6/1935 tarihli Vakıflar Kanunu adı altında konulmuştur. Bu Vakıflar Yasasında benimsenen, Vakfa ait kurumların amaçlarına göre yaşatı-

incelenen, Siirt Hacı Hüseyin Ağa Vakfı'nın vakfiyelerinde yer alan ve gerçekleştirilmesine fiilen imkân kalmayan “*Fahriye Medresesi'ndeki 12 talebeye para verilmesi şartı*” günümüzde faal olan “*Kayseri Ulu Cami Kur'an Kursu'nda eğitim gören 12 öğrenciye para verilmesi*” şeklinde değiştirilebilirse de bu şartta yer alan öğrenci sayısı değiştirilemez. Zira bu durum vakfedenin iradesine açık bir aykırılık teşkil eder.

## b. Usule İlişkin Şartlar

### aa. Değişiklik Teklifini Yapacak Organ veya Makam

Eski vakıflarda yönetim şekli değişikliği teklifini yapacak organ veya makam, mahiyetleri itibariyle, 5737 sayılı VK m. 14'de mazbut vakıflar için ayrı, mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları içinse ayrı tayin edilmiştir.

### aaa. Mazbut Vakıflarda

5737 sayılı VK m. 14 gereğince mazbut vakıflarda yönetim şekli değişikliği teklifini yapacak makam, Vakıflar Genel Müdürlüğü'dür<sup>56</sup>. Zira 5737 sayılı VK m. 6/I'de belirtildiği üzere mazbut vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yönetilir ve temsil edilir<sup>57</sup>. Nitekim 5737 sayılı VK m. 7/II gere-

---

*lacağı kuralı (Madde :4, Fıkra 1, bent C), amaca göre kullanılmaları yasaya yada kamu düzenine uygun bulunmayan veyahut işe yaramaz duruma giren hayratın olabildiğince amaç bakımından aynı olan başka bir iyilik işine ayrılacağı kuralı (Madde 10), yerlerine ve sağladıkları yarara göre elde tutulmaları gerekli görülmeyen vakıf, akar ve toprakların satışlarından elde edilecek para ile alınacak veya yeniden yaptırılacak taşınmaz malların eski vakıfların adını alacağı ve tapuya bu ad ile tescil ettirileceği kuralı (Madde 14), geliri yönetilmesine yetmeyen hayratın yaşatılmasına karar verildiğinde sönmüş veya hayır işlerinin yerine getirilmesi olanaksız kalmış vakıfların gelirlerinden veya şartları elverişli bulunan ve yaşayan vakıfların gelirlerinden ayrılacak paralarla o hayratın yaşatılacağı kuralı (Madde 16), vazife ve şartları şartların değiştirilebileceği kuralı (Madde 17) gibi kurallarla ilgililerin vakfiyeye dayanan haklarının saklı tutulduğu kuralı (Madde 39, Fıkra 2), Medenî Yasadan sonra dahi eski vakıflarda vakfedenin iradesinin yürürlükte olduğu ilkesinin benimsendiği açıkça göstermektedir.”, RG., 24.12.1969, S. 13382.*

<sup>56</sup> 5737 sayılı VK m. 35 vd. gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen birçok hüküm, 703 sayılı KHK'nın 102. maddesiyle, 02.07.2018 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır. Bkz. RG., 09.07.2018, S. 30473. Bu hususta oluşan kanun boşluğunu doldurmak amacıyla, 15.07.2018 tarihinde, “*Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*” m. 691 vd. hükümleri yürürlüğe konulmuştur. Bkz. RG., 15.07.2018, S. 30479.

<sup>57</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2013/5184, K. 2014/4292, T. 14.3.2014: “*TMK'nun yürürlüğe girmesinden önce kurulan ve mazbut vakıf niteliğinde bulunan S.. B.. Vakfı yönünden 2762 sayılı Eski Vakıflar Kanunu'nun 40 ve 5737 sayılı Yeni Vakıflar Kanunu'nun 76.maddesi gereğince ilgili*

ğince “Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mazbut vakıflar arasına alınan vakıflarla, bu Kanuna göre mazbut vakıflar arasına alınan vakıflara bir daha yönetici seçimi ve ataması yapılamaz”. Yani mazbut vakıfların günümüzde yöneticileri yoktur. Bundan dolayı bu vakıfları günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü temsil etmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün görevi, en genel ifadeyle, mazbut vakıfların vakfiyelerinde belirtilen hayrî, sosyal, kültürel ve ekonomik şart ve hizmetleri yerine getirmektir. Dolayısıyla 5737 sayılı VK m. 14 gereğince Vakıflar Meclisi, mazbut vakıflarda Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün teklifi olmadan yönetim şekli değişikliğine karar veremez.

### bbb. Mülhak, Cemaat ve Esnaf Vakıflarında

5737 sayılı VK m. 14 gereğince mülhak, cemaat ve esnaf vakıflarında yönetim şekli değişikliği teklifini yapacak olanlar, vakıf yöneticileridir. 5737 sayılı VK’nun “Tanımlar” başlıklı 3. maddesine göre vakıf yöneticileri; “Mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları ile yeni vakıflarda; vakfiye, 1936 Beyanname, vakıf senedi, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ve bu Kanuna göre vakfi yönetmeye ve temsile yetkili kişi veya yetkili organlarda görev alan kişileri” ifade eder<sup>58</sup>. Nitekim 5737 sayılı VK m. 6’ya göre “Mülhak vakıflar, Anayasaya aykırılık teşkil etmeyen vakfiye şartlarına göre Meclis tarafından atanacak yöneticiler eliyle yönetilir ve temsil edilir. Vakıf yöneticileri kendilerine yardımcı tayin edebilirler. Mülhak vakıf yöneticilerinde aranacak şartlar ile yardımcıların nitelikleri yönetmelikle düzenlenir. Vakfiyedeki şartları taşımamaları nedeniyle kendilerine yöneticilik verilemeyenler bu şartları elde edinceye, küçükler ile kısıtlılar fiil ehliyetlerini kazanıncaya ve boş kalan

---

nedeniyle davanın öncelikle Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne yöneltilmesi, davaya katıldıkları takdirde delillerini sunmaları konusunda süre ve imkân tanınması, ondan sonra davanın yürütülmesi gerekmektedir. Çünkü, 4721 sayılı TMK’nun 111 ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’nun 33. maddesi gereğince; Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün tüm vakıflar üzerinde gözetim ve denetim hakkı vardır. Bu bakımdan öncelikle taraf teşkilinin sağlanması zorunludur. Mahkemece taraf teşkili sağlandıktan sonra davanın yürütülmesi gerekirken yazılı gerekçe ile kabul kararı verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 27.04.2020.

<sup>58</sup> 5737 sayılı VK m. 9’da vakıf yöneticisi olamayacaklar tanımlanmış olup, bu suçların birinden mahkûm olanlar vakıf yöneticisi olamaz, seçildikten sonra bu suçlardan mahkûm olanların ise yöneticiliği sona erer. Ayrıca, 5737 sayılı VK m. 10/I gereğince vakıf yöneticileri, vakfın amacına ve yürürlükteki mevzuata uymak zorundadır. Uymayan vakıf yöneticileri hakkında, Denetim Makamı’na getirilen, görevden alınması teklifi, Vakıflar Meclisi’nce görüşülerek, alınan karara göre mahkemeye başvurulur (5737 sayılı VK m. 10/II). Mahkeme kararı ile görevinden alınan vakıf yöneticileri Meclis üyesi olamaz (5737 sayılı VK m. 10/III).

yöneticilik yenisine verilinceye kadar, vakıf işleri Genel Müdürlükçe temsilen yürütülür (f. 1). Cemaat vakıflarının yöneticileri mensuplarınca kendi aralarından seçilir. Vakıf yöneticilerinin seçim usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir (f. 2). Esnaf vakıfları, mülhak vakıfların tabi olduğu hükümlere tabidir. Bu vakıflar, esnafın seçtiği yönetim kurulu tarafından yönetilir (f. 3).”. Dolayısıyla mülhak, cemaat ve esnaf vakıflarında genel anlamda “vakfiye”ye<sup>59</sup> veya cemaat vakıflarında “1936 Beyannamesi”ne<sup>60</sup> göre vakfı yönetmeye ve temsile yetkili kişi veya yetkili organlarda görev alan kişiler, yönetim şekli değişikliği hususunda Vakıflar Meclisi’ne teklif götürebilir.

### bb. Değişiklik Kararı Vermeye Yetkili Makam veya Organ

5737 sayılı VK m. 14 gereğince eski vakıfların vakfiyelerindeki şartların değiştirilmesine karar verme yetkisi, Meclis’e aittir. Bu hükümde belirtilen Meclis, Vakıflar Meclisi olup, “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” m. 698/I gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün en üst seviyedeki karar organıdır<sup>61</sup>.

### 3. Değişiklik Kararının Hüküm ve Sonuçları

5737 sayılı VK m. 14 hükmünde aranan ve yukarıda incelenen şartların gerçekleşmesi sonucunda Vakıflar Meclisi, yerine getirilmesine fiilen veya hukukî imkân kalmayan ve vakfedenin iradesine de aykırı olmayan vakıf şartlarının değiştirilmesine karar verir. Bu şartlardan bazıları hususunda ise, 5737 sayılı VK m. 14’e istinaden değiştirilmesine gerek olmadığına, ancak gerçekleştirilme şekillerinin günümüze uyumlu hale getirilmesine karar verilmektedir. Örneğin, Vakıflar Meclisi, yukarıda incelenen Hacı Hüseyin Ağa Vakfı’nın vakfiyesinde yer alan “Ramazan’da Kayseriye Cami’nde fukaraya para ve yine

<sup>59</sup> 5737 sayılı VK’nun “Tanımlar” başlıklı 3. maddesine göre Vakfiye; “Mazbut, mülhak ve cemaat vakıflarının malvarlığını, vakıf şartlarını ve vakfedenin isteklerini içeren belgeleri” ifade eder.

<sup>60</sup> 5737 sayılı VK’nun “Tanımlar” başlıklı 3. maddesine göre 1936 Beyannamesi; “Cemaat vakıflarının 2762 sayılı Vakıflar Kanunu gereğince verdikleri beyannameyi” ifade eder.

<sup>61</sup> 5737 sayılı VK’nın 41 vd. maddelerinde düzenlenen Vakıflar Meclisi’ne ilişkin hükümlerden birçoğu, 703 sayılı KHK’nın 102. maddesiyle, 02.07.2018 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır. Bkz. **RG.**, 09.07.2018, S. 30473. Dolayısıyla bu hususta oluşan kanun boşluğunu doldurmak amacıyla, 15.07.2018 tarihinde, “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” m. 698 vd. hükümleri yürürlüğe konulmuştur. Bkz. **RG.**, 15.07.2018, S. 30479.

*Ramazan'da Cami Kebir'de ve Şeyh Cafer Cami'nde fukaraya ekmek dağıtılması*” şartlarının gerçekleştirilmesinin fiilen imkânsız olmadığı gerekçesiyle değiştirilmesine gerek olmadığına, ancak gerçekleştirilme şekillerinin günümüz şartlarına göre Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tespit olunmasının uygun olduğuna karar vermiştir.

Vakıflar Meclisi'nin 5737 sayılı VK m. 14 gereğince verdiği değişiklik kararlarının Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tutulan merkezî sicile tescil edileceğini ve bu andan itibaren uygulanacağını söylemek mümkündür. Ayrıca, Vakıflar Meclisi'nin verdiği bu kararların birer “*idari işlem*” mahiyetinde olduğunu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü aleyhine idari yargıda açılacak bir iptal davasına konu olabileceğini de eklemek gerekir.

### C. Yeni Vakıflarda Yönetim Şeklinin Değiştirilmesi

#### 1. Genel Olarak

5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun tanımlar başlıklı 3. maddesine göre “*yeni vakıflar*”<sup>62</sup>, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflardır. 5737 sayılı VK'nın 5. maddesine göre yeni vakıflar, TMK hükümlerine göre kurulur ve faaliyet gösterir. Yeni vakıflarda yönetim şeklinin değiştirilmesi TMK m. 112/I'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre “*Haklı sebepler varsa mahkeme, vakfın yönetim organı veya denetim makamının istemi üzerine diğerinin yazılı görüşünü aldıktan sonra vakfın örgütünü, yönetimini ve işleyişini değiştirebilir.*” Bu hüküm gereğince yeni vakıflarda yönetim şeklinin değiştirilebilmesi için şu şartların gerçekleşmesi gerekir: Değişikliğin vakfın örgütüne, yönetimine veya işleyişine ilişkin olması; haklı bir sebebin varlığı; değişiklik için mahkemeden talepte bulunulması ve yönetim organının veya denetim makamının görüşünün alınması.

Vakfeden, vakıf senedine koyacağı hükümlerle, TMK m. 112/I'de öngörülen bu şartları tamamen bertaraf edemez; ancak ikinci plana itmiş olabilir<sup>63</sup>.

<sup>62</sup> Öğretide de belirtildiği üzere bu terim “*sadece, eski hukukumuzdan gelen mazbut ve mülhak vakıflar ile tüzel kişiliğini Lozan Anlaşmasından alan cemaat (azınlık) vakıflarını, Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar ile aynı kanun kapsamında düzenleme gayretinde olan kanun koyucunun zorunlu olarak başvurduğu bir terimdir.*” Dolayısıyla isabeti tartışılır. Bkz. **Dural** ve **Öğüz**, s. 343, dn. 414.

<sup>63</sup> **İşeri**, s. 194. Aynı yönde bkz. **Güneri**, s. 189.

Yani, vakıf senedinde, yönetim şeklinin değiştirilmesi hususunda takip edilecek yol belirtilmiş veya muhtemel değişiklikler dikkate alınarak ikincil (tali) bir yönetim şekli öngörülmüş olabilir. Örneğin, yönetim şekli değişikliği hususunda karar almaya yetkili organ vakıf senedinde belirlenmiş olabilir; bu takdirde mahkemeye düşen iş, vakıf senedindeki bu hükümlerin yerine getirilmesini temin etmekten ibarettir<sup>64</sup>. Ancak, vakfeden tarafından bu husustaki mahkeme şartını veya yönetim organının başvuru şartını kaldıran bir hüküm vakıf senedine konulamaz (TMK m. 112/I)<sup>65</sup>.

## 2. Yeni Vakıflarda Yönetim Şekli Değişikliğinin Şartları

### a. Değişikliğin Vakfın Örgütüne, Yönetimine veya İşleyişine İlişkin Olması

“Yönetimin değiştirilmesi” başlıklı TMK m. 112 hükmü hem vakfın yönetim şeklinin hem de yöneticilerinin değiştirilmesini kapsamaktadır<sup>66</sup>. Ancak TMK m. 112 hükmünün çalışmamızı ilgilendiren asıl kısmı, birinci fıkrasında düzenlenen, örgütün, yönetimin veya işleyişin değiştirilmesi; yani yönetim şeklinin değiştirilmesidir. Bundan, çalışmamızın birinci bölümünde bahse-

<sup>64</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2015/16987, K. 2015/15206, T. 26.10.2015: “Davacı vakfa ait vakıf senedinin 13. maddesinde; vakıf senedinin değiştirilmesi için yönetim kurulunun teklif hazırlayıp genel kurula sunacağı, 11. maddesinde de; vakıf senedi değişikliklerini yapmanın genel kurulun görevleri arasında bulunduğu hükme bağlanmıştır. Somut olayda mahkemece yapılan yargılama sonunda, Burhaniye 2. Noterliğinde düzenlenen 25.09.2013 gün ve 7469 yevmiye numaralı değişiklik senedinin tesciline karar verilmiş ise de, davacı vakfa ait vakıf senedinin 11. ve 13. maddelerinde yer alan vakıf senedinin değiştirilmesine ilişkin usule uyulmadığı, değişiklik için yönetim kurulunun teklifi, bu teklifin genel kurul tarafından kabulünün bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında, vakıf senedinde öngörülen şekilde vakıf yetkili organları tarafından mahkemece tesciline karar verilen değişiklik hakkında yöntemince karar alınmadan doğrudan noterde hazırlanan değişiklik senedinin tesciline karar verilmesi doğru görülmemiştir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 29.04.2020.

<sup>65</sup> Eğer senede böyle bir hüküm konulmuşsa vakfın tescili sırasında mahkemenin öncelikle bu hükmün değiştirilmesini şart koşması gerekir (TMK m. 107/II). Bkz. **İkizler**, s. 185. Zira, “... vakıf hukukunda esas olan kuruluş iradesinin – yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla – korunması ve olduğu gibi sürdürülmesidir.”. Bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2005/5022, K. 2005/7041, T. 4.7.2005, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 30.04.2020.

<sup>66</sup> İkizler’e göre TMK m. 112 düzenlemesi, vakıf yönetiminde değişikliğe göre kapsamı çok daha geniş olarak yorumlanabilecek bir hükümdür ve “vakfın işleyişinde değişiklik yapılabilmesi” olarak anlaşılması gerekir. Yazara göre vakfın işleyişindeki değişikliklerden, vakıf organlarının işleyişine ilişkin kurallardaki değişiklikler anlaşılabilir gibi, vakfın etkinliklerini düzenleyen tüm kurallardaki değişiklikler de anlaşılabilir. Özellikle hükmün kapsamı bu ikincisi gibi anlaşılırsa alanı çok genişlemiş, hemen hemen vakıf senedi ile ilgili – m. 113’ün kapsamına girmeyen – her değişikliği kapsar hâle getirilmiş olur. Bkz. **İkizler**, s. 182.

dildiği üzere, vakıf organlarının işleyişine ilişkin kurallardaki değişiklikler anlaşılabilir gibi; vakfın etkinliklerini düzenleyen tüm kurallardaki değişiklikler de anlaşılmalıdır<sup>67</sup>. Dolayısıyla hem zorunlu organ olan yönetim organının hem de vakfedenin vakıf senedinde öngördüğü seçimlik organların değiştirilmesi bu kapsamda değerlendirilmelidir. Keza vakıf örgütünü oluşturan organların bölünmesi ya da birleştirilmesi de bu değişiklik kapsamında mümkündür<sup>68</sup>. Örneğin, lösemi hastalığı bulunan çocuklara yardımda bulunan ve birçok ihtiyacı karşılayan bir vakıfta bu çocukları belirleme ve destek miktarına karar verme ile görevli bir “*yararlananları tespit kurulu*” varsa haklı sebeplerle bu organın ikiye bölünmesine ve böylece yeniden yapılanmasına karar verilebilir<sup>69</sup>. Keza bu yolla seçimlik organların ortadan kaldırılması da mümkündür. Ancak zorunlu organ olan yönetim organı bu yolla ortadan kaldırılamaz (TMK m. 109).

### b. Haklı Bir Sebebin Varlığı

Türk Medenî Kanunu m. 112/I gereğince mahkeme, vakfın örgütü, yönetimi veya işleyişiyle alakalı haklı bir sebep varsa değişikliğin tescili talebini kabul eder. Vakfın yönetim şeklinin değiştirilmesi sonucunu doğuran bu haklı sebep, öğretide şu şekilde tanımlanmaktadır: Vakfın örgütü, yönetimi veya işleyişi hususunda vakfa yarardan çok zarar getiren ve her şeye rağmen uyulması

<sup>67</sup> Bu hususta bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2013/16910, K. 2014/3647, T. 3.3.2014: “*Dosya içindeki bilgi ve belgelerin incelenmesinden; Al-i A. İlim Eğitim Araştırma, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfı adına K. 2. Noterliğinde 04.06.2012 tarihli vakıf senedi düzenlendiği, vakfın amaçları arasında her düzeyde eğitim ve öğretim kurumları (üniversite vb.) açmanın da yer aldığı, vakfın amacının gerçekleştirilmesi için 50.000 TL'nin vakıf adına bankaya bloke edildiği, yargılama sırasında V. M.'nin 07.12.2012 tarihli yazıları ile vakıf senedinde bazı düzeltmelerin yapılması yönünde görüş bildirilmesi üzerine, istem doğrultusunda K. 2. Noterliğinde 06.03.2013 tarihinde vakıf senedinde değişiklik yapılmasına ilişkin tadil senedi düzenlendiği, yapılan değişiklik ile vakıf senedinin 14. maddesinde yer alan vakıf yönetim kurulunun nasıl oluşacağına ilişkin hükmün ortadan kaldırıldığı ve yerine yeni bir hüküm konulmadığı, bu haliyle vakfın organları yönünden uygulamada karışıklık ve duraksamaya neden olacak şekilde vakfın tesciline karar verildiği, vakfa öngülenen paranın vakıf senedinin 3. ve 4. maddelerinde düzenlenen vakfın amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirecek düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece somut olayda yapılacak iş; V. M.'nin itirazları da dikkate alınarak vakfın amacı, organları, işleyişi ve mal varlığı hakkında çelişki oluşturmayacak şekilde noterden yeni ve tam bir metin hazırlanması için davacı tarafa uygun sürenin verilip, bu noter senedinin aslı da dosya içine getirilip öngülenen malvarlığının vakfın amaçlarına yeterli olup olmayacağı açısından gerekli denetimin de yapılmasından sonra oluşacak sonuçta göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 16.05.2020.

<sup>68</sup> **İkizler**, s. 181-182.

<sup>69</sup> Benzer bir örnek için bkz. **İkizler**, s. 181.

hususunda vakfedenin arzusuna dayanmayan sebep, değişiklik için haklı bir sebeptir<sup>70</sup>. Bu sebebin, vakıf işlemlerini yavaşlatan, bu işlemlerdeki verimliliği düşüren, vakıf yöneticilerini zorlayan ve vakfedenin bu yavaşlamayı, verimsizliği ve yönetimdeki zorlanmayı öngörmesine rağmen yine de uyulmasını istediği kuralların dışında kalan bir sebep olması gerekir. Öğretide de belirtildiği üzere, vakfedenin olmazsa olmaz görmediği, bu güçlüğü öngörmeden (bilinçsiz bir şekilde) getirdiği ve aslında işlevselliği amaçladığı ancak değişen piyasa koşulları veya mevzuat gereği sonradan işlevselliğini yitiren kurallar değiştirilebilir niteliktedir<sup>71</sup>.

Vakfedenin muhtemel güçlükleri öngörmesine rağmen vakıf senedinde bilinçli bir irade ortaya koyması durumunda ise değişiklik talebinin daha katı olarak yorumlanması gerekir. Örneğin, vakfeden vakıf senedinde belirli bir toplantı ve karar nisabı öngörmüş olabilir. Bu durumda sırf vakıf organlarının işleyişi sekteye uğruyor diye değişikliğe gidilmesinin vakıflar hukukunun özülüyle bağdaşmayacağını kabul etmek gerekir<sup>72</sup>. Nitekim, Yargıtay'ın da isabetle belirttiği üzere, vakıf senedinde öngörülen vakfın örgütlenme biçimi zorunluluk bulunmadıkça kural olarak değiştirilemez<sup>73</sup>. Bu anlamda, öğretide savunulduğu üzere, vakıf senedinde öngörülen yönetim organı üye sayısı çokluğunun bir yandan bu kişilere ödenen ücret açısından vakıf için fazla masrafa, diğer yandan yönetim organının toplanma ve karar alma açısından yeterli çoğunluğu sağlamamasına sebep olması gibi bir durumda, vakfın işlev görmesi ciddi anlamda zorlaşacağından, değişikliğe gidilebilmesi mümkündür<sup>74</sup>. Keza mütevazı bir

<sup>70</sup> İkizler, s. 183-184.

<sup>71</sup> İkizler, s. 184.

<sup>72</sup> Zira vakıflar hukukunda esas olan, önceden de belirtildiği üzere, vakfedenin iradesidir. Bkz. **Y. 18. HD.**, E. 2004/8309, K. 2004/10091, T. 27.12.2004: “*Vakıf hukukunda esas olan vakfın kuruluş senedine yansıyan kurucu iradenin -yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla- olduğu gibi korunması ve sürdürülmesidir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 25.02.2020.

<sup>73</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2019/360, K. 2019/1949, T. 26.2.2019: “*Vakfeden tarafından kuruluş senedinde belirlenen vakfın örgütlenme biçimi, zorunluluk bulunmadıkça kural olarak vakıf organlarıncı değiştirilip genişletilemez.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020.

<sup>74</sup> Doğan, s. 265; Ögüz, s. 101; İşeri, s. 192. Öğretide İkizler'in savunduğu üzere, vakfedenin olmazsa olmaz gördüğü vakıf kuralları açısından – doğurduğu güçlük açık olmasına rağmen – mevcut hükümlerle vakfın devamlılığı sağlanabiliyorsa değişiklik talebinin reddedilmesi gerekir. Yazarın isabetli olarak belirttiği üzere, vakfın sürekliliği açısından kesin bir ihtiyaç (dolayısıyla haklı bir sebep) hasıl olmadıkça vakfedenin olmazsa olmaz gördüğü kurallarda değişikliğe gidilememesi gerekir. Örneğin, ancak, vakıf senedinde yönetim kurulu üyelerinin M üniversitesi mezunları arasından seçilmesinin öngörüldüğü fakat bu üniversitenin mezun



hisse senedi tahsisi ile kurulan bir vakfın, hisse senetlerinin değer kazanmasıyla büyümüş olması ve yönetim organının faaliyetlerin üstesinden gelmekte artık ciddi anlamda zorlanması da değişiklik için haklı bir sebeptir<sup>75</sup>. Ancak bu değişiklik taleplerinde haklı sebeplerin açıkça ortaya konulup tartışılması gerekir. Nitekim Yargıtay, bu hususta oldukça yeni olan bir kararında, yönetim kurulu oluşum şeklinin değiştirilebilmesi için haklı sebebin varlığının ortaya konulup tartışılmadığı gerekçesiyle değişikliklerin tescili talebini reddetmiştir<sup>76</sup>.

Yargıtay kararlarında isabetle belirtildiği üzere, vakfı kurmak ve üst üste üç defa vakıf organlarında görev almak suretiyle vakfa hizmeti geçenlere tanınan genel kurula tabii üye olarak doğrudan katılma haklarının ellerinden alınmasına<sup>77</sup>; vakfın kurulmasından sonra vakıf senedinde değişiklik yapılarak vakıf kurucusu olan kişilerin sayısının artırılmasına<sup>78</sup>; vakfın yönetim kurulu üye sayısının belirsizliğe yol açacak bir şekilde artırılmasına<sup>79</sup>; vakfın müteveli

---

veremediği gibi bir durumda vakıf senedine konulan bu hükümler değiştirilebilecektir. Bkz. **İkizler**, s. 185.

<sup>75</sup> **Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir**, s. 437.

<sup>76</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2019/360, K. 2019/1949, T. 26.2.2019: "... 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun 112.maddesi gereği vakfın yönetim şeklinin değiştirilmesi için haklı sebepler varsa, mahkemece vakfın yönetim şekli değiştirilebilir. Bunun için vakfın yönetim organı veya denetim makamının istemi üzerine diğerinin yazılı görüşünün alınması zorunlu olup, vakıf senedinin 17.maddesinde düzenlenen yönetim kurulu oluşum şeklinin değiştirilmesi için haklı sebebin varlığı ortaya konulup tartışılmadığı gibi bu konuda denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğünün görüşü alınması gerektiğinin düşünülmemesi, Doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerektiği anlaşıldığından düzelterek onama kararının kaldırılarak hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020.

<sup>77</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2005/6919, K. 2005/7998, T. 19.9.2005: "Dava dilekçesinde vakıf senedinde yapılan değişikliğin tescili istenilmiştir. Vakıf hukukunda esas olan kuruluş iradesinin yasaların buyurucu hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla korunması ve olduğu gibi sürdürülmesidir. Senedin istem gibi değiştirilmesi halinde, vakfı kurmak ve üst üste üç defa vakıf organlarında görev almak suretiyle vakfa hizmeti geçenlere tanınan genel kurula tabii üye olarak doğrudan katılma hakları ellerinden alınacak, bu durum da kurucu iradeye aykırı olacaktır.", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020.

<sup>78</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2003/8674, K. 2003/9253, T. 1.12.2003: "Vakıf kurulduktan ve tüzel kişilik kazandıktan sonra artık vakfeden veya kurucuların iradeleri değil, tüzel kişilik olan vakfın iradesi söz konusudur. Somut olayda tescili istenilen vakıf senedinin değişikliği ile 10. maddesinde, kurucu üye sayısının üst sınırının 15'den 30'a çıkarılması biçiminde yeni hüküm getirilmesi doğru değildir. Kurulduktan sonra vakfeden veya kuruculardan ayrı olarak tüzel kişilik kazanmış olan vakfa vakfeden veya kurucu olarak kabul etmek, açıklanan Türk Medeni Kanununun bu hükümleri ve vakfın konumu ile de bağdaştırılamaz.", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020.

<sup>79</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2003/4502, K. 2003/8734, T. 10.11.2003: "... 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 109. maddesi ( eski Türk Medeni Kanununun Madde 77 ) hükmü uyarınca vakfın bir yönetim organının bulunması zorunlu olup; aslolan bu organın vakfı kuranların iradelerine

heyet üyelerinin mazeretsiz olarak üst üste olağan ve olağanüstü iki toplantıya katılmaması ve temsilci de bulundurmaması halinde kendilerinin seçtiği yönetim kurulunca üyeliklerinin sona erdirilmesine<sup>80</sup>; vakfın mütevelli heyet ilk toplantısı için aranan salt çoğunluğun sağlanamaması halinde çoğunluk koşulu aranmadan ikinci toplantının aynı gün bir saat sonra yapılmasına<sup>81</sup> ilişkin değişiklik talepleri TMK m. 112/I gereğince haklı sebep teşkil etmez.

743 sayılı eski Medeni Kanun zamanında ise vakfın yönetim şekli değişikliği için “kesin ihtiyaç” şartı aranıyordu (eMK m. 79/I)<sup>82</sup>. Ancak 4721 sayılı

---

*uygun olarak vakıf senedinde yer alması ve uygulanmasıdır. Davacı vakfın kuruluş senedinin 14. maddesinde yönetim organının ( yönetim kurulunun ) mütevelli kurulu başkanı, genel sekreter ve mütevelli kurulunca seçilmiş bir üye olmak üzere üç kişiden oluşacağı hükme bağlanmıştır. Vakıf senedinde öngörülen bu üç kişilik kurulun vakfın yönetimi ve gayesine uygun faaliyetlerde bulunabilmesi için yeterli görülmemesi nedeniyle üye sayısının artırılmasında yasal sakınca yok ise de istikrarın sağlanması bakımından bu sayının sabit tutulması, değişiklik arz etmemesi gerekir. Şu hâlde senedin 14 maddesinde "yönetim kurulu en az üç en çok beş kişiden oluşur" biçimindeki değişikliğin uygulamada belirsizliğe, kargaşa ve kararsızlığa yol açacağı, gözetilmeden tesciline hükmedilmesi doğru görülmemiştir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020.*

<sup>80</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2002/793, K. 2002/3691, T. 8.4.2002: “... Dosyada bulunan davacıya ait vakıf senedinin 12.maddesine eklenmek istenilen fıkra da, mütevelli heyet üyelerinin mazeretsiz olarak üst üste olağan ve olağanüstü iki toplantıya katılmaması veya noterden düzenlenmiş vekaletname ile vekil tayin etmemesi halinde, yönetim kurulunca alınacak karar sonucu bu üyeliklerinin sona ereceği öngörülmekte ise de; vakfın asli ve en yüksek karar organı niteliğinde olan, yönetim kurulunu seçen, denetleyen mütevelli heyet üyelerinin, kendisinin seçtiği kurulun kararıyla bu üyeliklerinin sona erdirilmesi şeklindeki senet değişikliği de, bu iki kurulun statü ve fonksiyonlarıyla bağdaşmayacağından doğru değildir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020.

<sup>81</sup> **Y. HGK.**, E. 2001/18-1163, K. 2001/1172, T. 26.12.2001: “... özellikle Dernekler Yasası'ndaki kurulların yasaya konuluş nedenleri, benzeri nitelikteki vakıfların, ( mütevelli heyeti, kurucular kurulu, genel kurul, kongre gibi değişik isimler altında anılan ) üst düzeydeki karar organlarının toplantıları için de aynen geçerlidir ve gereklidir. Bu bakımdan ilgili yasalarda ve tüzükte yer almamakla birlikte vakıfların senetlerine, genel kurulun ilk toplantısında çoğunluğun sağlanamaması durumunda ikinci toplantının en az bir hafta sonra yapılmasını öngören bir kuralın konulması yerinde olacaktır. Uygulamada, ilk toplantının başlamasının veya çoğunluğun sağlanamaması nedenine dayalı olarak ertelenmesinin, çoğu kez, imza karşılığı yoklama yapılması, çoğunluğun sağlanabileceği olasılığına dayalı bekleme gibi nedenlerle bir saate varan gecikmeler ile gerçekleşebildiği dikkate alındığında da, ikinci toplantının bir saat sonra yapılmasının bir anlamının olmadığı ortadadır. Yerel mahkemece direnme kararına dayanak alınan bazı vakıf resmi senetlerinde, ikinci toplantının aynı gün bir saat sonra yapılacağı yolunda hükümlerin var olması da, bu kuralın yanlışlığını ortadan kaldırmaz. Hangi nedenle olursa olsun söz konusu vakıf senetlerindeki bu düzenlemeler emsal alınarak yanlış sürdürülemez. ‘Kötü örnek, emsal olamaz.’ (...)", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 28.02.2020.

<sup>82</sup> Örneğin Yargıtay, 1981 yılında verdiği bir kararında, vakıf çalışmalarının genişlemesi ile vakıf yönetim kurulu emrinde bir Genel Müdürlük ile buna bağlı olarak hukuk müşavirliği, sağlık, burslar, eğitim, basın, gelirler, muhasebe, inşaat müdürlüğü kurulması yönündeki de-

TMK’da bu ibare değiştirilmiş ve “*haklı sebeplerin*” varlığı, vakfın yönetim şekli değişikliği için yeterli kabul edilmiştir (TMK m. 112/I). Böylece hükmün uygulama alanı genişletilmiş ve hükme işlerlik kazandırılmıştır. Zira “*kesin ihtiyaç*” kavramı, vakfın mal varlığını muhafaza etmek veya gayesini devam ettirmek için olmazsa olmaz bir niteliğe vurgu yaparken, “*haklı sebep*” ise bu derece sıkı bir anlamı ihtiva etmemektedir. Örneğin, vakıf senedinde öngörülen yönetim şeklinin değişmemesi halinde vakıf mallarının değerinin düşeceği bir durumda değişiklik için kesin ihtiyaç tam olarak söz konusu olmasa da haklı bir sebepten söz etmek mümkündür<sup>83</sup>.

4721 sayılı TMK’nın yürürlüğünden sonra verilen bazı Yargıtay kararlarına bakıldığında ise değişiklik hususunda kesin ihtiyaç ve haklı sebep şartlarının birlikte arandığı görülmektedir<sup>84</sup>. Bu kararlarında Yargıtay, hatalı olarak,

---

ğişikliğin tescilini talebini “*yapılan değişiklik zaruri bir ihtiyaç niteliğinde olmayıp, vakfın idamesini tehlikeye düşürecek ve masraf gerektirecek nitelikte bulunmaktadır*” diyerek reddetmiştir. Bkz. **Y. 6. HD.**, E. 1981/10985, K. 1981/16844, T. 7.12.1981, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020.

<sup>83</sup> **Avcı**, s. 60. İslam hukukunda da vakıf hakkında daha yararlı olan veya zaruret tahakkuk eden bazı hususlarda, mütevellinin hâkimin takdir ve kararı ile vâkıfın şartlarına muhalefet etmesi mümkündür. Örneğin, “*vâkıf, geliriyle intifâ’ olunmak üzere vakfettiği ayn’ın üç sene veya bir seneden fazla kiraya verilmesini şart koşması halinde, bu sürelerden fazla icara verilmesi vakıf hakkında daha yararlı olduğu mahkeme kararı ile sabit olursa, söz konusu şarta izn-i kâdî ile muhalefet edilebilir.*”. Bkz. **Akgündüz**, s. 271-272.

<sup>84</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2004/9870, K. 2005/2532, T. 21.3.2005: “*Yönetim kurulunun oluşumunu ve işleyişini düzenleyen vakıf senedinin 17.maddesinde, kurulun dokuz kişiden meydana geleceği, başkanının ilin en büyük mülki idare amiri olduğu, üyelerinden üçünün çevreden sorumlu Devlet Bakanı diğerlerinin ise yönetim kurulu başkanı tarafından, danışma kurulu üyeleri arasından, en az üç yıl için seçileceği belirtildiği halde; tescili istenilen değişiklik ile sözü edilen kurulun bir başkan ve dört üyeden oluşacağı başkanının mütevellî heyetince kendi içinden dört yıllığına seçileceği öngörülmüş ise de; birinci paragrafta belirtilen hususlar ile Türk Medeni Kanununun 112. ve Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzüğü’nün 25.maddelerine göre kesin ihtiyaç hasıl olduğu takdirde ve haklı nedenlerin bulunması halinde, vakfın örgütünde, yönetiminde ve işleyişinde değişiklik yapılabileceği gözetilmeden ve gerekçeleri de açıklanmadan bu konudaki değişikliğin uygun bulunması (...) doğru bulunmamıştır.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 25.02.2020. **Y. 18. HD.**, E. 2002/3669, K. 2002/6289, T. 3.6.2002: “*Türk Medeni Kanununun 112. ve Tüzüğü’nün 25.maddelerine göre kesin ihtiyaç bulunduğu belirlenmeden ve haklı nedenlerin varlığı yönüncemince araştırılmadan, vakfın örgütünde, yönetiminde ve işleyişinde değişiklik oluşturacak biçimde davanın kabulü; doğru görülmemiştir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 24.02.2020; **Y. 18. HD.**, E. 2002/10581, K. 2002/10999, T. 11.11.2002: “*4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 112. maddesi ile Türk Medeni Kanununun Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzüğü’nün 25. maddesi uyarınca bir vakfın yönetim biçiminin değiştirilmesi ( örgütünde, yönetiminde ve işleyişinde değişiklik yapılabilmesi ) için, Vakfın amaçlarını gerçekleştirilebilmesi ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi açısından böyle bir değişikliğine kesin ihtiyaç duyulmuş olması ve bu konuda haklı nedenlerin bulunması gerekir. Davacı Vakıf tarafından tescili istenen değişikliğe kesin ihtiyaç nedeni bildirilmemiştir. Bu durumda mah-*

eMK'ya dayanan ve bu kararların verildiği tarihte henüz yürürlükten kaldırılmamış olan Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzüğü<sup>85</sup> 25. maddesindeki “*Vakfın mallarının muhafazası veya gayesinin devam ettirilmesi için, vakfın idare şeklinin değiştirilmesine kesin ihtiyaç hasıl olduğu takdirde, idare uzvu tarafından yetkili asliye mahkemesine başvurulur.*” hükmüne itibar etmiştir. Ancak, 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 22. maddesi<sup>86</sup> uyarınca, eMK'ya dayanan bu Tüzüğü 25. maddesinde yer alan ve TMK hükümlerine aykırılık teşkil eden “*kesin ihtiyaç*” şartının ilgili Yargıtay kararlarında gözetilmemesi gerekirdi<sup>87</sup>. Nitekim bu Tüzük, 2013 yılında ilga edilerek, yerine, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük<sup>88</sup> yürürlüğe konulmuştur ve bu yeni Tüzükte yönetim değişikliği ile ilgili bir hüküm yoktur.

Önceden de belirtildiği üzere TMK m. 112/I'de aranan “*haklı sebep*” kavramı, eMK m. 79'da aranan “*kesin ihtiyaç*” kavramından daha geniş bir içeriğe sahiptir<sup>89</sup>. Nitekim vakıflarda yönetim şekli değişikliği için haklı sebep değil de eski Medeni Kanun'da olduğu şekliyle kesin ihtiyaç şartı aransaydı, doğurduğu güçlük açık olmasına rağmen, vakıf senedindeki mevcut hüküm ile vakfın işleri bir şekilde yürütülebiliyorsa değişikliğe gidilemezdi<sup>90</sup>. Oysa Türk

---

*kemece, davacı vakfın mevcut yönetim biçimini değiştirmesine ( örgütünde, yönetiminde ve işleyişinde değişiklik yapılmasına ) kesin gereksinimi olduğu, tescile konu edilen değişiklikleri gerektiren haklı nedenlerin bulunduğu yöntemince araştırılıp saptanmadan; ayrıca Beyoğlu 21. Noterliğinin 21.6.2000 gün ve 23607 yevmiye No.lu düzenlemesiyle vakfın yönetiminde yapılan değişikliğin tescili istemiyle Zeytinburnu Asliye 1. Hukuk Mahkemesine açılan davanın reddine ilişkin 3.10.2000 gün ve 2000/499 722 sayılı kesinleşen kararı da dikkate alınmadan, eksik inceleme ile davanın kabulü doğru görülmemiştir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 25.02.2020.*

<sup>85</sup> **RG.**, 21.08.1970, S. 13586.

<sup>86</sup> 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 22: “*Türk Medenî Kanununda öngörülen tüzük ve yönetmelikler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde çıkarılır ya da yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılır. Bu düzenlemeler yapıluncaya kadar, yürürlükteki tüzük ve yönetmeliklerin Türk Medenî Kanununa aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.*”.

<sup>87</sup> **Ballar**, s. 939.

<sup>88</sup> **RG.**, 26.04.2013, S. 28629.

<sup>89</sup> **İkizler**, s. 183. eMK m. 79'da yer alan “*kesin ihtiyaç*” ibaresi bize, vakfın yönetim şeklinin ancak çok istisnai hallerde değiştirilebileceğini göstermektedir. Bkz. **İşeri**, s. 195; **Güneri**, s. 190.

<sup>90</sup> **İkizler**, s. 184.

Medeni Kanunu, haklı sebeplerin varlığı durumunda, vakfın yönetim şeklinin hayatın değişen koşullarına uyarlanması imkanını getirerek vakıflarda devamlılık ve işlevsellik sağlamıştır. Örneğin, vakfın faaliyette bulunduğu her il ya da ilçe için bir yöneticinin atanmasına dair vakıf senedinde yer alan bir hüküm, vakfın sonradan vakfedenin tahmin edemeyeceği kadar yayılması sonucunda birçok yöneticinin atanmasını gerektirmiş, bu da yönetim organında izdihama ve verimsizliğe yol açmışsa artık haklı sebep mevcut olduğundan yönetim şekli değişikliğine gidilebilecektir (TMK m. 112/I)<sup>91</sup>. Dolayısıyla, vakıf organlarının vakfın faaliyetlerini hiç yürütemeyecek duruma gelmelerini beklemeksizin, örgütün salt yetersizliği veya verimsizliği halinde de TMK m. 112/I'e dayanarak değişiklik talep edilebilir<sup>92</sup>. Keza öğretide Doğan'ın da belirttiği üzere, vakfın malları güvenli yatırımlarla değerlendirilmiş ve düzenli gelir elde ediliyor olmasına rağmen, yönetim şekli artan faaliyetleri yürütmek bakımından yetersiz kalıyorsa vakfın faaliyetleri aksayabilir ve değişikliğe gidilmesi gerekebilir<sup>93</sup>. Bu değişikliğin ise vakıf tüzel kişiliğinin, dolayısıyla vakfedenin, menfaatlerine uygun olduğu açıktır.

### c. Değişiklik İçin Mahkemeden Talepte Bulunulması ve Yönetim Organı veya Denetim Makamının Görüşünün Alınması

Türk Medeni Kanunu m. 112/I gereğince vakıflarda yönetim şekli değişikliği için aranan son şart, denetim makamının (Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün) veya ilgili vakfın yönetim organının mahkemeden talepte bulunması ve talepte bulunan tarafa göre diğerinin görüşünün alınmasıdır.

#### aa. Talepte Bulunmaya Yetkili Organ veya Makam

Değişiklik için mahkemeden talepte bulunmaya yetkili olanlar, TMK m. 112/I gereğince, vakfın yönetim organı ile denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğü'dür<sup>94</sup>. İlgili hükümde yer alan "*vakfın yönetim organı*" ibaresi, tasa-

<sup>91</sup> İkizler, s. 184.

<sup>92</sup> Dural ve Ögüz, s. 367; Ögüz, s. 101. Nitekim vakıf yönetiminin yetersiz kalması halinde gerekli değişikliğin yapılmaması, İsviçre hukukunda vakfın sona erme nedeni sayılmıştır (İMK m. 83b-83d). Bu hususta bkz. Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, s. 437, dn. 435.

<sup>93</sup> Doğan, s. 265.

<sup>94</sup> Bu hususta yetkinin sadece vakfın yönetim organına verilmemesi isabetlidir. Zira vakıf yönetim organının kendi yetkilerini kısıtlayacak veya diğer organlardan birini kısmen veya tamamen bertaraf edecek bir teklifte bulunabileceği her zaman için düşünülemez. Bu sebeple, öğretide İşeri'nin de belirttiği üzere, hükmün işlevsel olarak uygulanabilmesini sağlamak yö-

rıda önce “*vakfın yetkili organı*” olarak kabul edilmiş ancak sonrasında adalet komisyonu tarafından değiştirilmiştir. Öğretide bu değişikliğin pratik bir önemi olmadığı savunulsa da<sup>95</sup> kanaatimizce, olması gereken hukuk açısından, tasarıda yer alan vakfın yetkili organı ibaresinin kabul edilmesi gerekirdi. Zira vakıf senedinde, vakfın yönetim şeklinde yapılacak değişiklik hususunda karar almak üzere, başka bir organ yetkilendirilmiş olabilir<sup>96</sup>. Her ne kadar, olan hukuk açısından, yönetim organının iç ilişkide bu hususta karar almaya yetkili organın görüşünü alarak mahkemeye görüş bildirmesi ya da bu görüşü olduğu gibi vakfın görüşü olarak mahkemeye sunması mümkünse de bu durum birtakım ihtilaflar doğurabilir. Dolayısıyla olması gereken hukuk açısından ideal olan, kanun metninde, vakfın yönetim şeklinde yapılacak değişikliklerin “*vakıf senedine göre buna yetkili organın*” veya “*vakfın en üst yetkili organının*” talebi üzerine gerçekleştirilebileceği şeklinde bir düzenlemeye gidilmesidir<sup>97</sup>. Nitekim çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıflarında, yararlananların yönetime katılmaları ve vakıftan yararlanma koşulları ile ilgili hükümlerde yapılacak değişiklikler hususunda, TMK m. 110/V ve Vakıflar Yönetmeliği m. 10/II ve III gereğince benimsenen usul<sup>98</sup> buna örnek olarak gösterilebilir. Keza, İsviçre hukukunda da vakfın yönetiminin değiştirilmesi hususunda, vakfın en üst organının görüşünün

---

nünden, bu yetkiyi, ayrı ayrı hem vakfın yönetim organına hem de denetim makamına tanımak ve hangisi teklifte bulunmuşsa diğerinin görüşünü almak daha isabetli bir çözüm sunmaktadır. Bkz. **İşeri**, s. 195-196.

<sup>95</sup> **İkizler**, s. 186.

<sup>96</sup> **Y. 18. HD.**, E. 2015/16987, K. 2015/15206, T. 26.10.2015: “*Davacı vakfa ait vakıf senedinin 13. maddesinde; vakıf senedinin değiştirilmesi için yönetim kurulunun teklif hazırlayıp genel kurula sunacağı, 11. maddesinde de; vakıf senedi değişikliklerini yapmanın genel kurulun görevleri arasında bulunduğu hükme bağlanmıştır. Somut olayda mahkemece yapılan yargılama sonunda, Burhaniye 2. Noterliğinde düzenlenen 25.09.2013 gün ve 7469 yevmiye numaralı değişiklik senedinin tesciline karar verilmiş ise de, davacı vakfa ait vakıf senedinin 11. ve 13. maddelerinde yer alan vakıf senedinin değiştirilmesine ilişkin usule uyulmadığı, değişiklik için yönetim kurulunun teklifi, bu teklifin genel kurul tarafından kabulünün bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında, vakıf senedinde öngörülen şekilde vakıf yetkili organları tarafından mahkemece tesciline karar verilen değişiklik hakkında yönteminde karar alınmadan doğrudan noterde hazırlanan değişiklik senedinin tesciline karar verilmesi doğru görülmemiştir.*”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 29.04.2020.

<sup>97</sup> **İşeri**, s. 196; **İkizler**, s. 188.

<sup>98</sup> TMK m. 110/V ve Vakıflar Yönetmeliği m. 10/II ve III gereğince “*Çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıflarında yararlananların yönetime katılmaları ve vakıftan yararlanma koşulları ile ilgili hükümlerde yapılacak değişiklikler, vakıf senedine göre buna yetkili organın istemi üzerine, denetim makamının yazılı görüşü alındıktan sonra yerleşim yeri mahkemesince karara bağlanır.*”.

alınması usulünün kabul edildiği görülmektedir<sup>99</sup>. Diğer taraftan TMK m. 112/I metninde başvuruda bulunacak organları zikretmek yerine, kanun tekniği açısından, doğrudan “*vakfın talebi üzerine*” ya da “*vakıf tüzel kişiliğinin talebi üzerine*” ifadelerine de yer verilebilirdi<sup>100</sup>. Zira, vakıf organlarının ayrı bir tüzel kişiliği olmayıp, vakıf tüzel kişiliği iradesini organları aracılığıyla açıklar (TMK m. 50/I).

### bb. Görüşü Alınması Gereken Organ veya Makam

Türk Medeni Kanunu m. 112/I gereğince yapılacak değişiklik için ister yönetim organı isterse denetim makamı tarafından talepte bulunulsun, mahkemeye diğerinin görüşünün alınması zorunludur. Yani denetim makamı olan Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından değişiklik talebinde bulunulmuşsa vakfın yönetim organının, yönetim organı tarafından talepte bulunulmuşsa da denetim makamının görüşünün alınması gerekir. Ancak yukarıda önerildiği üzere, “*vakıf senedine göre buna yetkili organın*” veya “*vakfın en üst yetkili organının*” mahkemeye başvuru hususunda da yetkili olduğu şeklinde bir kanuni düzenlemeye gidilmesi durumunda, denetim makamının değişiklik talebinde bulunduğu hallerde (TMK m. 112/I) görüşü alınacak organ isabetli bir şekilde vakfın iç yapılanmasına bırakılmış olur. Bu çözüm, kanaatimizce, olması gereken hukuka – dolayısıyla vakfedenin iradesine – daha uygundur.

### 3. Değişiklik Kararının Hüküm ve Sonuçları

Vakıflarda yönetim şekli değişikliği (TMK m. 112/I), uygulamada genellikle, vakfın yönetim organı tarafından vakıf senedinde yapılan değişikliklerin yetkili mahkemede tescili davası açılması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu anlamda, öncelikle, vakfın yetkili kurulunda alınan değişiklik kararının noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle – yani “*vakıf senedi tadili sözleşmesi*” ile – açıklanması gerekir<sup>101</sup>. Sonrasında ise vakfın yerleşim yeri (idare

<sup>99</sup> Bkz. İşeri, s. 196; İkizler, s. 188, dn. 55.

<sup>100</sup> İkizler, s. 186.

<sup>101</sup> Ögüz, s. 100. Yargıtay’ın da belirttiği üzere, vakıf yönetim kurulunda senet değişikliğine ilişkin olarak alınan kararın noterde onaylanması resmi düzenleme sayılmaz. Bkz. Y. 18. HD., E. 2004/7761, K. 2004/10090, T. 27.12.2004: “*Türk Medeni Kanununun 102.maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre vakıf resmi senetle kurulacağı cihetle, vakıf senedinde yapılmak istenilen değişikliğin de resmi senetle diğer bir deyimle noterde re’sen düzenleme şeklinde yapılması gerekir. Vakıf yönetim kurulunda senet değişikliğine ilişkin olarak alınan kararın noterde onaylanması resmi düzenleme sayılamayacağından, davacı tarafa bu eksiklik gide-*

merkezi) asliye hukuk mahkemesine<sup>102</sup> dava dilekçesi ile birlikte vakıf senedi, kuruluşa ilişkin mahkeme kararı, noter onaylı vakıf senedi tadili sözleşmesi, değişikliğin yer aldığı yetkili kurul kararı, davayı açan kişiye verilen vekaletname, vakfın imza sirküleri ve imzaya yetkili kişilerin kimlik bilgileri eklenerek bir dava açılması gerekir<sup>103</sup>. TMK m. 112/I gereğince kendisine yöneltilen bu değişiklik talebi üzerine yetkili mahkeme, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden değişikliğe ilişkin görüşünü talep eder. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün değişikliğe ilişkin yazılı onayı ve diğer kanuni şartların da gerçekleşmesi üzerine, mahkeme, bu talebin kabulüne ve değişiklik kararının tesciline; aksi durumda ise reddine karar verir (TMK m. 112/I)<sup>104</sup>. Bununla birlikte, değiştirilmesi talep

---

*rilmek üzere mehil verilip ondan sonra hasıl olacak sonuca göre karar verilmelidir.*", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 15.03.2020.

<sup>102</sup> TMK Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük m. 3/IV hükmüne kıyasen vakıflarda yönetim şekli değişikliği hususunda yetkili ve görevli mahkeme, ilgili vakfın yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesidir.

<sup>103</sup> Bu hususta uygulamaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.noterlikrehberi.net/rehber/vakif-sened-tadili.html>, E.T.: 11.05.2020.

<sup>104</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2017/201, K. 2017/759, T. 26.1.2017: "*1-)Mahkemece vakıf senedindeki değişikliğin kabulüne ve tesciline karar verilmiştir. Vakıf senedinde vakfedenin arzusuna ve iradesine aykırı düşecek şekilde değişiklik yapılamaz. Eğer durum ve koşullardaki değişimler vakıf senedindeki değişikliği zorunlu kılıyor ise vakfedenin amacına ve iradesine açıkça ters düşmeyecek şekilde değişiklik mümkündür. Amacın gerçekleşmesini önemli ölçüde güçleştiren veya engelleyen koşulların ve yükümlülüklerin kaldırılmasında veya değiştirilmesinde de aynı ilkeler geçerlidir. Vakıf senedinin 3 ve 7 maddelerinde yapılan değişiklikler vakfın kuruluş senedine ve kurucu iradeye aykırı olup vakfın amacının genişletilmesi niteliğindedir. Bu durumda 3. ve 7. maddelerdeki değişikliğin tesciline dair isteğin reddi gerekirken yetersiz gerekçe ile değişikliklerin kabulüyle tesciline karar verilmiş olması, 2-)Vakıf senedinin 9. maddesinde "ileride vakfa 5.000. Amerikan Doları değerinde menkul veya gayri menkul bağışlayanlardan dileyenlerin yönetim kurulunun tensibi ile müteveli heyetine seçilmeleri mümkündür." şartına bağlanmış olup gerek olmadığı halde "Ayrıca 5.000. Amerikan Doları şartı aranmaksızın müteveli heyet üyeliğine başvurmak için en az beş müteveli heyet üyesinin yazılı teklifi gerekir. Başvuruları kabul edilen kişilerin genel kurula katılanların 2/3 (üçte ikisinin) oyu ile müteveli heyet üyeliğine kabul edilir. Oylamalar gizli oy açık tasnif şeklinde yapılır." biçimde 9. maddede şartın gerçekleştirilmesine dair değişikliğin tescili, 3-) Türk Medeni Kanunu'nun 112-113 ve Vakıflar Yönetmeliği'nin 14. maddeleri gereğince değişiklik senedi olarak düzenlenen 20.05.2014 tarihli senetle ilgili olarak Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün görüşü alınmadan karar verilmiş olması, doğru görülmemiştir. Mahkemece yapılacak iş; davacı tarafa yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmesi için süre verilip yeniden düzenleme şeklinde noter senedi hazırlanması ve Türk Medeni Kanunu'nun 112-113 ve Vakıflar Yönetmeliği'nin 14. maddeleri gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün de görüşü alındıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar vermektir.*", Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 16.05.2020. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından değişiklik talebiyle mahkemeye başvurulduğu durumlarda ise vakıf yönetim organının bu husustaki görüşünün alınması gerekir (TMK m. 112/I).



edilen bazı hususlar hakkında kabul, bazıları hakkında ret kararı verilmesi de mümkündür<sup>105</sup>.

Mahkemenin TMK m. 112/I gereğince vakfın yönetim şeklinin değiştirilmesi yönünde verdiği kesinleşmiş karar, vakfın yerleşim yeri (idare merkezi) asliye hukuk mahkemesi nezdinde özel surette tutulan sicil defterine tescil edilir ve bu andan itibaren uygulanmaya başlanır<sup>106</sup>. Keza bu değişiklik, söz konusu mahkemenin yapacağı bildirim üzerine, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tutulan merkezî sicile de kaydolur. Nitekim, TMK Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük m. 6/I gereğince, bu merkezi sicilin içeriğinde “*vakfedenin ve vakfın adı, yönetim şekli, temsil tarzı, vakfın yerleşim yeri, vakfedilen malların ve hakların nelerden ibaret olduğu, taşınmazların yeri, tapu tarih ve numaraları (pafta, ada, parsel, sıra no), vakfın amacı, şartları, yönetim organları ve bunlarda yapılan değişiklikler*” yer almak zorundadır. Ancak, bu değişiklik kararının Resmî Gazete’de ilanı gerekmez<sup>107</sup>.

Mahkemenin vermiş olduğu değişiklik kararının tescilinden sonra vakfın yönetim şekline ilişkin şartlar değişmişse, yetkili organ veya makam tarafından, tekrardan değişiklik talep edilebilir. Zira hayatın değişen koşulları, bu hususta her zaman, “*haklı sebep*” teşkil edebilir (TMK m. 112/I).

<sup>105</sup> **Y. 8. HD.**, E. 2017/12792, K. 2017/10863, T. 14.9.2017: “... Davacı vakfa ait değiştirilmek istenen senedin 18. maddesi dışındaki maddelerde yapılmak istenen değişikliklerde vakıf mevzuatına ve kanuna aykırı bir durum bulunmadığından; bu değişikliklere dair davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yerinde bulunmayan gerekçe ile reddi doğru görülmemiştir. Ancak, senedin 18. maddesi “Genel kurul, vakfın en yetkili organı olup en az iki yılda bir defa olmak üzere Olağan Genel kurul yapar. Gerekli görülen hallerde yönetim kurulu kararı, denetim kurulunun yazılı istemi veya delegelerin 2/3 ünün yazılı talebi; vakıf üyelerini 1/10 unun yazılı istemine istinaden, yönetim kurulunun daveti ile 1 ay içinde Genel Kurulu Olağanüstü toplantıya çağrılır” hükmünü içermekte iken, değişiklik senedinde bu madde içeriğindeki “1/10 unun yazılı istemine istinaden” ibaresinin kaldırılmış olması, vakfın kuruluş senedine ve kurucu iradeye aykırıdır. Bu durumda Mahkemece yapılacak iş, yerinde olmayan gerekçe ile davanın reddine karar verilmeyerek, davacı tarafa senet metninin 18. maddesindeki “1/10 unun yazılı istemine istinaden” ibaresinin korunduğu düzenleme şeklinde noter senedi hazırlanması ve Türk Medeni Kanunu’nun 112-113 ve Vakıflar Yönetmeliğinin 14. maddeleri gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün de görüşü alındıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar vermektir.”, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 16.05.2020.

<sup>106</sup> TMK Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük m. 3/V hükmüne kıyasen bu sonuca varmak mümkündür.

<sup>107</sup> Krş. TMK Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük m. 7/I.

## SONUÇ

Vakıflarda yönetim şekli denildiğinde; vakfeden tarafından vakıf senesinde gösterilen, vakfın örgütünü, yönetimini ve işleyişini belirleyen bütün kurallar anlaşılmalıdır. Bu kurallar, vakıf kurulduktan sonra kural olarak değiştirilemez. Ancak, hayatın değişen koşulları karşısında, vakfın amacının korunması ve kurucu iradeye uygun bir şekilde varlığını sürdürebilmesi gerekir. İşte bu ihtiyaçtan hareket eden kanun koyucu, yeni vakıflarda haklı sebeplerin varlığı durumunda mahkemenin vereceği bir kararla (TMK m. 112/I); eski vakıflarda ise vakfiyelerindeki şartların yerine getirilmesine fiilen veya hukuken imkân kalmaması ve vakfedenin iradesine de aykırı olmaması durumunda Vakıflar Meclisi'nin vereceği bir kararla (5737 sayılı VK m. 14) yönetim şeklinin değiştirilebileceğini öngörmüştür.

Güncel uygulamada sıkça karşılaşılan yeni vakıflarda yönetim şekli değişikliğine ilişkin, sübjektif bir nitelik arz eden, “*haklı sebeplerin varlığı*” kanuni şartı üzerinde özellikle durmak gerekir (TMK m. 112/I). Vakfın yönetim şekli hususunda, vakfa yarardan çok zarar getiren ve vakfedenin her şeye rağmen uyulması yönündeki arzusuna dayanmayan sebep, değişiklik için haklı bir sebeptir. Bu hususta Yargıtay'ın, 4721 sayılı TMK'nın yürürlüğünden sonra vermiş olduğu bazı kararlarında, eski MK'ya dayanan Tüzük'ten hareket etmesi ve değişiklik hususunda daha dar bir ifade olan “*kesin ihtiyaç*” şartını araması kanaatimizce hatalıdır. Nitekim bu Tüzük, oldukça geç sayılabilecek bir tarihte – 2013 yılında – ilga edilerek, yerine, Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların Tescil ve İlanı Hakkında Tüzük yürürlüğe konulmuştur. Bu yeni Tüzükte ise, isabetli olarak, yönetim şekli değişikliğine ilişkin bir düzenleme getirilmemiştir.

Vakıflar hukukunda esas olan vakfedenin iradesidir/ardusudur. Ancak, vakfeden tarafından, yönetim şekli değişikliğine ilişkin kanuni şartları ortadan kaldıran bir hüküm vakıf senedine konulamaz. Bununla birlikte, vakıf senedinde iç ilişkide takip edilecek yolun belirlenmesi veya muhtemel değişiklikler dikkate alınarak ikincil (tali) bir yönetim şeklinin öngörülmesi mümkündür. Nitekim, uygulamada sıkça görüldüğü üzere, yönetim şekli değişikliği hususunda karar almaya yetkili organ vakıf senedinde belirlenmiş olabilir. Bu anlamda yeni vakıflara ilişkin TMK m. 112/I metninde bir değişikliğe gidilerek, mahkemeye başvurmaya veya denetim makamınca başvurulmuşsa görüş bildirmeye yetkili vakıf organı hususunda, vakfın yönetim organı yerine, TMK tasarısında belirtildiği üzere vakfın yetkili organı ibaresine yer verilmesinin daha isabetli olduğu

kanaatindeyiz. Bu çözüm, olması gereken hukuka – dolayısıyla vakfedenin iradesine – daha uygundur.

#### KAYNAKÇA

**Açıkgöz**, Osman, “Vakıf Yönetim Organının İbrası ve Uygulanacak Hükümlerin Tespiti”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı - Cevdet Yavuz'a Armağan*, C. 22, S. 3, 2016, s. 53-82.

**Akgündüz**, Ahmet, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 2013.

**Akipek**, Jale G., Turgut **Akıntürk** ve Derya **Ateş**, *Türk Medenî Hukuku, Başlangıç Hükümleri – Kişiler Hukuku*, Yenilenmiş 15. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2019.

**Akman**, Ahmet, *Eski Vakıflar Hukuku ve İdaresi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.

**Akünel**, Teoman, *Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1988.

**Avcı**, Mehmet Özgür, *Türk Medeni Kanununa Göre Vakıf Yönetim Organı*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2006.

**Ayan**, Mehmet ve Nurşen **Ayan**, *Kişiler Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.

**Aydos**, Oğuz Sadık, “Vakfın Sona Ermesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 1, 2013, s. 129-153.

**Ballar**, Suat, *Yeni Vakıflar Hukuku 1*, Der Yayınları, İstanbul 2020.

**Berki**, Ali Himmet, “Vakıf Nasıl Yapılır”, *Vakıf Hukuku Yazıları (Haz. Hüseyin Çınar)*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2013, s. 125-130, (Makalenin ilk yayınlandığı yer bilgisi için bkz. *Vakıflar Dergisi*, S. 10, 1973, s. 66-70), (Kısaltması: **Berki**, “Vakıf Nasıl Yapılır”).

**Berki**, Ali Himmet, *Vakıflar – İkinci Kitap (Medeni Kanunda “Te’sis” ve Vakıflar Kanunu Hükümleri)*, Nur Matbaası, Ankara 1950, (Kısaltması: **Berki**, *Vakıflar-II*).

**Berki**, Ali Himmet, *Vakıflar (Vakıf Müesseseleri İnsanların Düşünebildikleri Hukuki Müesseselerin En Hayırlısıdır)*, Aydınlık Basımevi, İstanbul 1946, (Kısaltması: **Berki**, *Vakıflar-I*).

**Berki**, Şakir, “Türkiye’de İmparatorluk ve Cumhuriyet Devrinde Vakıf Çeşitleri”, *Vakıflar Dergisi*, C. 9, S. 9, 1974, s. 1-13, (Kısaltması: **Berki**, *Vakıf Çeşitleri*).

**Doğan**, Murat, *Vakıflarda Mal Varlığı*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2000.

**Dural**, Mustafa ve Tufan **Öğüz**, *Türk Özel Hukuku - Cilt II: Kişiler Hukuku*, 18. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.

**Ercil**, Oya, “Vakıflarda Kurucu İradenin Korunması ve Sürdürülmesinin Uygulamada Yarattığı Sorunlar Konulu Panelin Notları (9 Aralık 2010 - VGM Konferans Salonu Ankara)”, *TÜSEV Yayın No: 53 - TEHAV Panel No: 176 Vakıflar Mevzuatı Yayın No: 2*, s. 21-23.

**Gezder**, Ümit, “Eski Vakıflar ve Taviz Bedeli Sorunu”, *Medeniyet Law Review*, C. 2, S. 3, 2017, s. 1-33.

**Güneri**, Hasan, *Türk Medeni Kanunu Açısından Vakıfta Amaç Kavramı ve Amacına Göre Vakıf Türleri*, Sevinç Matbaası, Ankara 1976.

**Gürzumar**, Osman Berat, “Türk Medenî Kanunu’nun “Vakıflarda üyelik olmaz.” Hükümünü İptâl Eden Anayasa Mahkemesi Kararı Hakkında”, *Halûk Konuralp Anısına Armağan*, Ankara 2009, s. 523 – 547.

**Güven Kardeş**, Bade, *Yeni Vakıfçının El Kitabı*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.

**Hatemi**, Hüseyin, “Vakıf Kurumuna Hukuk Tarihi Açısından Genel Bir Bakış”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LV, S. 4, 1997, s. 111-128, (Kısaltması: **Hatemi**, *Hukuk Tarihi*).

**Hatemi**, Hüseyin, *Kişiler Hukuku*, 6. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, (Kısaltması: **Hatemi**, *Kişiler*).

**Hatemi**, Hüseyin, *Medeni Hukuk Tüzel Kişileri Cilt: I (Giriş, Tarihi Gelişim, Eski Vakıflar)*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1979, (Kısaltması: **Hatemi**, *Medeni*).

**İkizler**, Metin ve Yasin **Kurban**, *Eski ve Yeni Vakıflar Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

**İkizler**, Metin, “Vakıf Senesinde Değişikliğe Gidilmesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XI, S. 1-2, 2007.

**İşeri**, Ahmet, *Türk Medeni Kanununa Göre Vakıf (Tesis)*, Ankara 1968.

**Korkusuz**, Refik ve Ömer **Ergün**, “Hukuksal Boyutları ile Eski ve Yeni Vakıflar”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, S. 16 – 19, 2007, s. 69-138.

**Oğuzman**, M. Kemal, Özer **Seliçi** ve Saibe **Oktay-Özdemir**, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 18. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019.

**Öğüz**, Tufan, *Türk Hukukunda Vakıf Tüzel Kişiliğinin Hukuki Esasları*, Beşir Kitabevi, İstanbul 2007.

**Özsunay**, Ergun, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, İstanbul 1982.

**Öztan**, Bilge, *Tüzel Kişiler*, 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2001.

**Zevkliler**, Aydın, M. Beşir **Acabey** ve K. Emre **Gökyayla**, *Medeni Hukuk*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 1999.